

**Tamási Város Integrált Településfejlesztési
Stratégiájának felülvizsgálata**

**INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIA**

(Tervezői javaslat, megbízáói egyeztetésre)

2024. november

TARTALOM

Tartalom.....	3
Bevezetés.....	5
Az ITS felülvizsgálatának célja.....	5
Az ITS felülvizsgálatának lépései.....	6
1. Középtávú célok és azok összefüggései	7
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	7
1.1.1. Középtávú jövőkép – átfogó középtávú cél	7
1.1.2. Tematikus célok	7
1.1.3. Beavatkozási célterületek	8
1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	12
2. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	13
2.1 Akcióterületek kijelölése	13
2.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések bemutatása, azok ütemezése... ..	15
2.2.1. Az AT1 Belváros akcióterületen tervezett beavatkozások.....	15
2.2.2. Az AT2 Lakótelep akcióterületen tervezett beavatkozások.....	16
2.2.3. Az AT3 Gyógynegyed akcióterületen tervezett beavatkozások.....	17
2.2.5. Az AT4 Rozsdaövezet akcióterületen tervezett beavatkozások.....	18
2.3. Az akcióterületeken kívüli, a település egésze szempontjából jelentős aktivitások és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	19
2.3.1. A település vonzerejét elősegítő aktivitások	19
2.3.2. A helyi gazdaságot erősítő beavatkozások.....	22
2.3.3. A városi környezetet javító aktivitások	24
2.3.4. Horizontális, a beavatkozások minden területére kiterjedő akciók.....	26
2.4. A településfejlesztési akciók és beavatkozások összehangolt, vázlatos pénzügyi terve.....	27
3. Anti-szegregációs program	30
3.1. A város szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása.....	31
3.1.1. 1. szegregátum: Öreghenye (külterület).....	32
3.1.2. Szegregációval veszélyeztetett terület: Kosba (külterület)	32
3.1.3. A gyermekek helyzete a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területeken:	33
3.2. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	34
3.2.1. Antiszegregációs célok.....	34
3.2.2. Az antiszegregációs terv horizontális céljai és alcéljai	35
3.2.3. A lakhatási problémák kezelése.....	36

3.2.4. Mobilizációs program	36
3.2.5. Munkaerőpiaci integráció, elhelyezkedés.....	36
3.2.6. Oktatási és képzési programok indítása	36
3.2.7. Az időskori szegregálódás megelőzése	37
3.3. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	37
3.4. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	38
3.5. A tervezett intézkedések ütemezése és forrás háttere.....	39
3.5.1. Horizontális célok elérésére meghatározott intézkedések	39
3.5.2. A tervezett, szegregátum specifikus intézkedések	41
4. A stratégia külső és belső összefüggései	42
4.1. Külső összefüggések	42
4.1.1. Kapcsolat a településrendezési eszközökkel	43
4.1.2. Illeszkedés az ágazati stratégiákhoz	43
4.1.3. Kapcsolat az önkormányzat gazdasági programjával	43
4.1.4. Összhang a települési környezetvédelmi programmal	43
4.1.5. Kapcsolat a megyei és országos területfejlesztési tervdokumentumokkal.....	43
4.1.6. Kapcsolat Tolna vármegye területrendezési tervével	43
4.1.7. A művi és természeti védettségekkel való összhang	43
4.2. Belső összefüggések	45
4.2.1. A célok logikai összefüggései.....	45
4.2.2. A stratégia megvalósíthatósága.....	46
4.2.3. A tervezett tevékenységek egymásra hatása	47
5. A stratégia megvalósításának főbb kockázatai	48
6. A megvalósítás eszközei és nyomon követése.....	51
6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek .	51
6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti keretei.....	53
6.3. Az egyes tevékenységek gazdái	55
6.4. A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési platformok	56
6.5. Monitoring rendszer kialakítása	57
6.6. Időbeli keretek.....	58
6.7. Finanszírozási lehetőségek	59
Felhasznált szakirodalom, tervi előzmények	62
A munka készítői.....	63

BEVEZETÉS

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 12. pontja szerint a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program, amely a 9/A. § (2) bekezdése alapján a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését. Az ITS felülvizsgálatának szükségességéről Tamási Város Önkormányzati Képviselő-testülete 158/2022. (IX. 7.) számú határozatával hozott döntést.

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája a településfejlesztési koncepcióról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletnek a fenti döntéskor hatályos előírásai alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra.

Az ITS felülvizsgálatának célja

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiáját először a 2014-2020 közötti időszak fejlesztéseinek megalapozása érdekében 2016-ban fogadta el a város Képviselő-testülete, majd azt 2018-ban módosították.

A városban több ágazatban is készül, a fenntarthatóságot szolgáló különféle tervek összehangolása érdekében Tamási 2022-ben sikeres pályázatot nyújtott be „Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása Tamásiban” címmel a TOP Plusz Fenntartható városfejlesztési eszköz pályázatára, vállalva, hogy az elnyert forrásokból elkészíti

- a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája (FVS) felülvizsgálatát, a 2022. évi népszámlálás adatainak a rendelkezésre állását követően;
- a városi zöld menetrend alapján kidolgozandó városi zöld finanszírozási keretrendszer (az MNB zöld ajánlás standardjainak figyelembe vételével), a város energiateljesítményének átfogó energetikai felméréssel;
- a városüzemeltetési szolgáltatások és önkormányzati fenntartású közintézmények digitalizációjára irányuló elemzéseket, felméréseket, a digitális akcióterv kidolgozását;
- a város projektjeire, az akcióterületeire és az FVS pénzügyi megvalósíthatóságára vonatkozó üzleti modellt;
- a Települési Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) felülvizsgálatát, módosítását;
- a Települési Vízkárelhárítási Tervet; továbbá
- a hatályos ITS felülvizsgálatát.

Ennek a munkacsomagnak a keretében készül jelen Integrált Városfejlesztési Stratégia, hogy a párhuzamosan készülő dokumentum alapján, tekintettel a hatályos településfejlesztési koncepcióban foglaltakra is, továbbá figyelembe véve a részvételi tervezés során feltárt helyi igényeket, javaslatokat, azokat harmonizálva összefoglalja az önkormányzat számára a következő középtávú – öt-hét éves – időszak tennivalóit.

Az ITS készítését megalapozva aktualizálásra kerültek a jogszabályokban előírt tartalommal a megalapozó vizsgálatok is, amelyek adatai – összevetve azokat a részvételi tervezés során feltárt helyi tapasztalatokkal – több szempontból új megvilágításba helyezték a korábbi anyagokban feltárt jelenségek, folyamatok egy részét, így az ITS-ben megfogalmazott tennivalók ezekre is reflektálnak.

Az elmúlt években ugyanis a globális és a hazai folyamatok számos olyan körülményt eredményeztek, amelyek korábban csak csíráiban, vagy egyáltalán nem voltak láthatók, így sok esetben az ilyen jelenségekre való reakciónak meg kell előzniük a korábban tervezett, nagyrészt beruházásokkal járó tennivalókat, azért, hogy a nagyobb költségszinttel járó beruházások minél kedvezőbb körülmények között, minél hatékonyabban, célszerűbben lehessenek megvalósíthatók.

Az ITS felülvizsgálatának lépései

Az ITS készítése egyrészt az abban szereplő statisztikai adatok, a megalapozó vizsgálatok frissítésével, a helyzet és a jellemző folyamatok mutatóinak aktualizálásával, azok elemzésével, a feltételezett következtetések megfogalmazásával, másrészt ezzel párhuzamosan a korábbi, és a párhuzamosan készülő tervek tartalmának, törekvéseinek áttekintésével, célrendszerük helytállóságának, azonosságainak és különbségeinek áttekintésével kezdődött.

Ezt követően szűkebb körű előkészítő műhelymunka keretében a polgármesteri hivatal szakértői a tervezőkkel közösen tekintették át a helyzet változásait, legfontosabb folyamatait, erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A szűkebb körű műhelymunkát követően elkészített helyzetértékelő anyagot 2024. szeptemberében és októberében két ülésben vitatta meg a város vezetőiből, illetve a helyi társadalom helyzetét a napi gyakorlatból ismerő intézményi és civil szervezeti vezetőkből, továbbá a helyi gazdasági élet reprezentánsaiból álló munkacsoport, amely számos javaslattal, észrevétellel értelmezte és gazdagította az előkészítő anyagban foglaltakat.

Mindezek alapján kiegészítésre és rögzítésre került a megalapozó vizsgálatok anyagának tartalma, és ezek figyelembe vételével, a más forrásból való információkkal való összevetésével készült el az ITS felülvizsgálatának tervezői javaslata, amit jelen kötet tartalmaz. Ennek a dokumentumnak a továbbfejlesztése a tervek szerint a munkacsoport véleményezésével, majd a helyi rendelet szerinti partnerségi egyeztetéssel folytatódik majd, és ezt követően kerül sort a jogszabályokban előírtak szerinti államigazgatási véleményezésre, hogy aztán szükség szerint korrigálva, a megyei állami főépítész záróvéleményezését követően a képviselő-testület határozhasson a következő időszak tennivalóiról.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az elmúlt évek nemzetközi és hazai folyamatai – ezen belül különösen a korábbi támogatási rendszernek az EU-források átütemezése miatti módosulása, továbbá a város társadalmi folyamatainak egyre markánsabbá válása – szükségessé tette Tamási távlati városfejlesztése fejlesztése első lépéseinek korrekcióját. A Településfejlesztési Konceptió – és ennek nyomán a szintén hosszabb távra előretékintő Fenntartható Városfejlesztési Stratégia is – a kormányzati elosztású támogatási források bőségével kalkulálva – a helyi erőforrásokra támaszkodó fejlesztést tűzte célul. Az elmúlt években világossá vált, hogy a helyi erőforrások megfelelő kihasználása a következő években jelentős részben külső – térségi, országos, vagy nemzetközi – befektetők részvételével valósulhat meg, így a középtávú célok súlypontjai – nem feledve a korábbi célrendszert – kissé módosultak, az alábbiak szerint.

1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

1.1.1. Középtávú jövőkép – átfogó középtávú cél

Tamási olyan közismerten versenyképes, magas presztízű, gyarapodó kisvárossá válik, amely

- kimagaslóan innovatív, magas szintű kulturális életével, időtálló, korszerű színes oktatási kínálatával vonzerőt jelent a magasan képzett, fiatal, családos beköltözők számára, erősítve a társadalmi kohéziót és a szolidaritást egyaránt,
- folyamatosan gyarapítja magas hozzáadott értékű, színvonalas szellemi szolgáltatásokat nyújtó gazdaságát, főként az informatika, a turizmus, az egészségipar, a sport, a rekreáció és az alkonygazdaság területén,
- közismerten korszerű, egészséges, barátságos, emberléptékű, értékőrző, vonzó kisvárosi környezetet biztosít az itt élők számára, kiemelt figyelemmel a klímaváltozásból származó fenntarthatósági követelményekre, valamint a városi és térségi közlekedésre.
- a legkorszerűbb technológiák és tudás alkalmazásával segíti a település működését, lakóinak minél gördülékenyebb, hatékonyabb kiszolgálását, valamint a város vonzó adottságairól, szolgáltatási kínálatáról, befektetési lehetőségeiről szóló legalább országos szintű városmarketinget és kommunikációt.

1.1.2. Tematikus célok

Társadalmi célok

TC1 – Innovatív, országos hírű kulturális élet

TC2 - Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben

TC3 – Fiatal családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban

TC4 – Fiatal, családos vállalkozók betelepítésének segítése adókedvezménnyel

TC5 – A közösségi élet erősítése a közösségi házakban

TC6 – A középiskolák jó hírnevének, színvonalának növelése

TC7 – A sajátos sportélet fellendítése (LovasPark)

Gazdasági célok

GC1 – Magas hozzáadott értéket előállító kisvállalkozások letelepedésének elősegítése

GC2 – A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével

GC3 – Az informatikai profilú vállalkozások betelepítésének elősegítése

- GC4 – Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése
- GC5 – Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése
- GC6 – A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel

Környezeti célok

- KC1 - Közterületi találkozóhely, sétatér kialakítása a Kossuth téren
- KC2 – A Szabadság utca közterületeinek koordinált továbbfejlesztése
- KC3 – A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal
- KC4 – Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére
- KC5 – A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése
- KC6 – A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele

Horizontális célok

- HC1 – A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése
- HC2 – Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében

1.1.3. Beavatkozási célterületek

Az egyes eltérő fejlesztési igényű városrészek felsorolása, azok legfontosabb fejlesztési tennivalói a következők:

1. *Belváros*

A Belváros Tamási legjellegzetesebb, ikonikus területrésze, ahol a város két műemléke, és további több helyi védett épülete található. A legfontosabb tennivaló itt a járműforgalom lehetséges csökkentése, a közterületek, különösen a gyalogos felületek egységes színvonalra hozása, sétatér, találkozóhely kialakítása a Kossuth Lajos téren.

2. *Óváros-Nyugat*

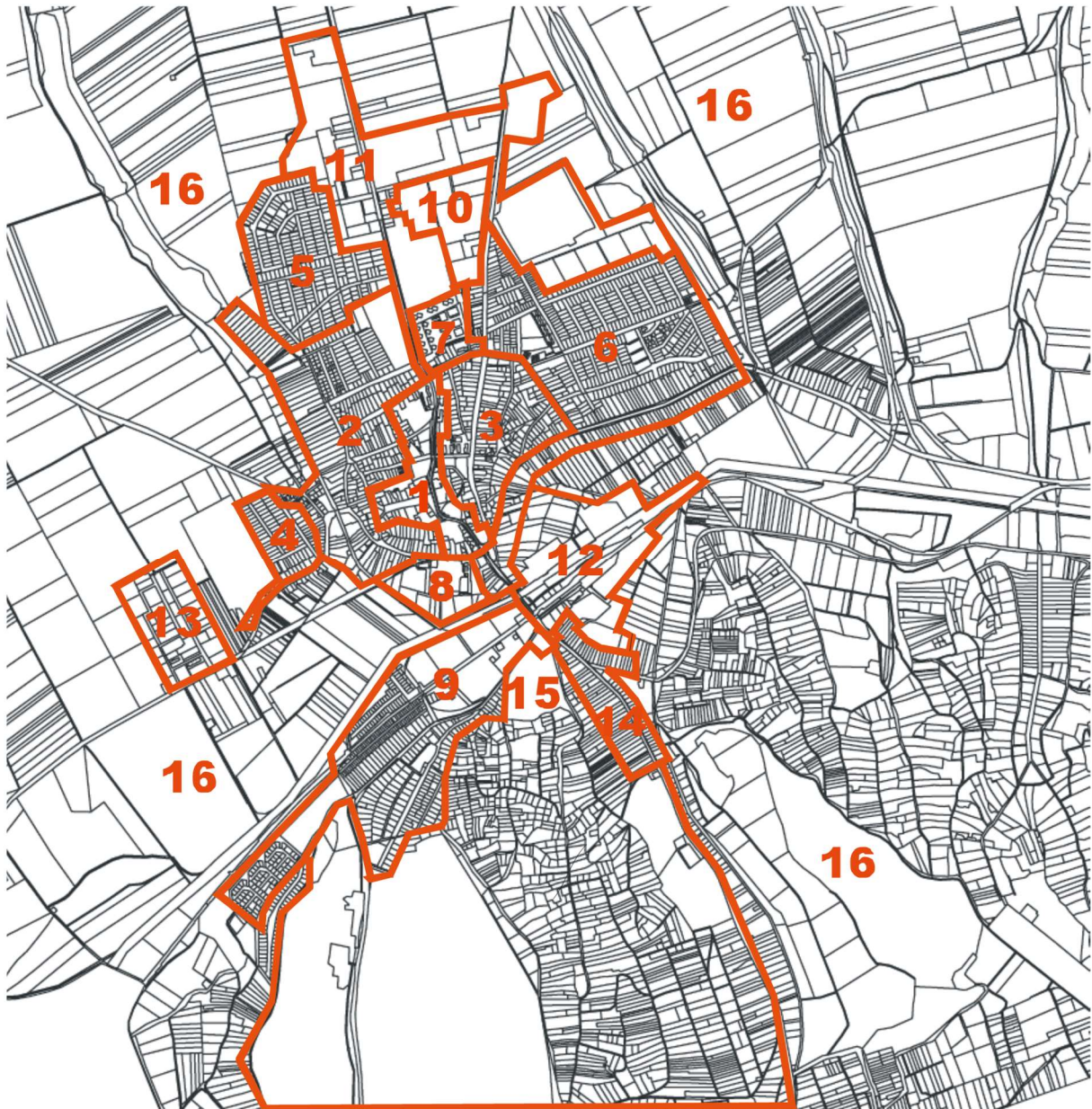
Az elmúlt évtizedekben átépített Belváros által kettéosztott Óváros őrzi Tamási újratelepítéskor, a 17. század végén kialakított településszerkezetét, és itt található a kisvárosias-falusias helyi karaktert megjelenítő, ezért helyi védelem alatt álló lakóházak – földszintes polgárházak, egykori módos parasztporták, és ezek átmeneti változatai – többsége is. Az Óvárosban a legfontosabb feladat a közterületek színvonalának fokozatos és koncepciózus emelése, valamint a lakóépületek klímatudatos felújításának nem pénzbeli támogatása.

3. *Óváros-Kelet*

Ld. a 2. pontot.

4. *Buda*

A Budai városrész Tamási korábbi szegregátuma, amely az itt lebonyolított esélyteremtési programok nyomán remélhetően kikerült a hivatalos szegregátum kategóriájából, társadalmi státusa azonban ma is alacsony (a KSH ilyen jellegű újabb népszámlálási adatai még nem állnak rendelkezésre, így ez a minősítés még változhat). A feladat itt a létrehozott közösségi létesítmények – a Zöldpont, a Sportház – olyan élettel való megtöltése, ami vonzó a város magasabb státusú, főként fiatalabb csoportjai számára is, így a nívós rendezvények kapcsán a városrészeiről lekophat a korábbi hátrányos megítélés, és új imázsa építhető, ami a társadalmi integráció újabb fázisát hozhatja magával.

Tamási eltérő fejlesztési igényű városrészei

5. *Kertváros-Nyugat*

A kertvárosi városrészek Tamásinak a 20. század második felében beépült negyedeit foglalják magukban. Eltérő életciklusuk és építészeti arculatuk, fizikai állapotuk mellett közös feladat a közterületek színvonalának koncepciózus emelése, főként a gyalogos és környezetbarát közlekedés, a felszíni vízelvezetés összehangolt megoldásának alkalmazásával, továbbá a családi lakóházak klímatudatos felújításának nem pénzügyi támogatása.

6. *Kertváros-Kelet*

Ld. az 5. pontot.

7. *József Attila lakótelep*

A József Attila lakótelep nevének megfelelően a városnak a hetvenes-nyolcvanas években épült, négyemeletes középblokkos típusházakból álló tömbtelkes lakónegyedét tartalmazza. Itt a

legfontosabb feladat a magánkézben álló többlakásos lakóépületek energiatudatos felújításának nem pénzügyi támogatása mellett a köztulajdonban lévő tömbtelkek, közterületek koncepciózus megújítása, vonzerőnövelése.

8. Déli intézményterület

A déli intézményterület az egykori iparterület részben gyökeresen átalakult – többek között a Vályi Péter Szakképző Központ és Kollégium épületeit, továbbá új kiskereskedelmi létesítményeket és lakóházat magában foglaló –, részben azonban még újrakezrejtésre váró – az egykori tejgyár esetében például fiatal családok számára vonzerőnövelő fészekrakó lakásépítés számára is alkalmas – területekkel is bíró városnegyed, ahol az utóbbi fejlesztés jelenti a tennivalók súlypontját.

9. Miklósvár üdülőnegyed

A Miklósvár üdülőnegyed egyrészt a névadó egykori Esterházy-vadászkastély, mint Tamási egyik ikonikus épülete mellett a gyógyfürdő kialakított és tervezett bővítési területét, valamint a mellette több ütemben létrejött hétvégi házas üdülőterületet tartalmazza. A legfontosabb feladat itt a kastélynak a település gazdaságát és az örökséggazdálkodást egyaránt szolgáló turisztikai újrakezrejtésének elősegítése, továbbá az üdülőterületi jelleg megőrzése, a vonzerőnövelő turisztikai beavatkozások koncepciózus, lépésről-lépésre történő, a jelentős értéknövelő tényezőt jelentő gyógyhelyi adottságokat kellő módon kihasználó magas színvonalú megvalósítása, az országos, illetve nemzetközi ismertséghez szükséges brandépítéssel együtt.

10. Városi sportterület

A városi sportterület a labdarúgás, az atlétika és a lovassportok létesítményeit tartalmazza, a fogyó és idősödő népesség mellett csökkenő kihasználással. A feladat itt a fizikai állapotukban is változatos színvonalú létesítmények minél pezsgőbb élettel való megtöltése, és az avult építmények megfelelő színvonalra hozása.

11. Északi gazdasági terület

Az északi gazdasági terület Tamási legnagyobb, összességében ezer fő fölötti létszámot foglalkoztató gazdasági egységeit foglalja magában. Az önkormányzati feladat itt a megfelelő környezeti viszonyok folyamatos fenntartása.

12. Déli gazdasági terület

A déli gazdasági terület Tamásinak a vasút és a vasútállomás közelsége miatt létrejött, jórészt a szállításhoz, logisztikához, raktározáshoz kapcsolódó létesítményeket tartalmazó térsége, amelyben egyúttal a szennyvíztisztító és a velodrom is működik, és itt van a távolsági autóbuszok végállomása is. A sok kisebb egységet és felhagyott létesítményeket is tartalmazó terület legfontosabb feladata a közönségforgalmi területek kulturáltságának lényeges növelése, emellett a terület hasznosításának elősegítése, különösen ideértve a velodrom országos szinten is párját ritkító létesítményét.

13. Ipari park

Az ipari park a volt szovjet laktanya területéből jött létre, az ingatlan az önkormányzat tulajdonában van, amely azt fokról fokra adja bérbe, a jelentkező érdeklődés függvényében. Az ipari parkkal kapcsolatos legfontosabb tennivalók egyrészt a kihasználtság erősítése, lehetőség szerint innovatív, magas szellemi hozzáadott értéket képviselő vállalkozások számára, másrészt – a település központi és lakóterületeitől való nagyobb távolság miatt – a közösségi közlekedés javítása, az egyelőre csak egyéni járművekkel megközelíthető terület környezetkímélőbb működése érdekében.

14. Fő út térsége

A Fő út térsége a 65. sz főútvonal déli kivezető szakasza mellett álló két falusias, a növekvő forgalom miatt egyre kedvezőtlenebb életkörülményeket kínáló falusias házsorát, és az azzal közvetlenül szomszédos, szintén csökkenő státusú területrészt jelenti. Tekintettel az ott egyre kedvezőtlenebb lakókörnyezetre, amely az országos főút szomszédsága miatt érdemben nem is csökkenthető, a szegregáció megelőzése érdekében a fokozatosan ürülő épületek más célú, első sorban jó megközelíthetőséget igénylő, a szomszédos lakásokat nem zavaró kiskereskedelmi, vagy környezetkímélő kisipari, kézműves funkcióra való igénybevételének elősegítése indokolt.

15. Várhegy

A Várhegy területe kétféle területhasználatot mutat: egyrészt a turisztikai célokat is szolgáló rekreációs erdőt, benne a két kilátóval, vadasparkkal, illetve a DÁM Ökoturisztikai Központtal, másrészt az egykori szőlőhegyi területeket főként gyümölcsösként magában foglaló kiskertes területet, benne néhány kisebb professzionális szőlőművelési jeleket mutató kisbirtokkal. Az erdős területeken a turisztikai funkciók erősítése, az attrakciók növelése indokolt – pl. kalandparkkal, és más hasonló természetközeli létesítményekkel –, a kiskertes területeken azonban nem várható az üzleti célú szőlőművelés- és feldolgozás erősítése, így ezeken a területeken szintén a rekreációs célú földművelés folytatása, a helyi szőlőművelési hagyományok ilyen jellegű ébrentartása indokolt, a kulturált környezeti viszonyoknak a sajátos földtani képződményeket megőrző javításával.

16. Mező- és erdőgazdasági területek

A Tamási belterületeit övező jelentős mező- és erdőgazdasági területek a Mezőföld hagyományait folytatva több helyen tartalmaznak mezőgazdasági majorokat, illetve ehhez csatlakozóan tanyás jellegű lakott helyeket, és zártkert jellegű kiskertes területeket is (pl. a Szarkahegy esetében). Ez önkormányzati feladat ezen a területen a mezőgazdálkodás zavartalan működésének elősegítése mellett a nehéz életkörülmények között élő, a helyzetükön változtatni nem tudó idősebb lakók segítése emberi életkörülményeik fenntartásában, szociális ellátásukban.

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A település szegregált területein – a Budai városrészben – az elmúlt években két szakaszban is esélyteremtő programok kerültek lebonyolításra, így a statisztikai szempontból szegregátumként számba vehető helyzet vélhetően megszűnt. Mivel az azóta megtartott 2022. évi népszámlálás szegregátumi adatai jelenleg még nem állnak rendelkezésre, a szegregátumok helyzete egyelőre a tényleges folyamatokon alapuló szakértői becslés, amely a KSH adatszolgáltatását követően véglegesíthető. Mindenképpen indokolt ugyanakkor, hogy a korábbi szegregátum az ott működő közösségi létesítményeknek a város életébe való szorosabb bekapcsolódásával tovább stabilizálódjon a terület társadalmi státusa.

1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Az 1.1.2. pontban foglalt tematikus célok és az 1.1.3. pontban szereplő városrészenkénti területi célok összefüggése a következő:

	1. Belváros	2. Óváros-Nyugat	3. Óváros-Kelet	4. Buda	5. Kertváros-Nyugat	6. Kertváros-Kelet	7. József Attila lakótelep	8. Déli intézményterület	9. Miklósvár üdülőnegyed	10. Városi sportterület	11. Északi gazdasági terület	12. Déli gazdasági terület	13. Ipari park	14. Szarazfa	15. Várhegy	16. Mező- és erdőgazdaság
TC1 – Kulturális élet	+	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
TC2 – Művészeti műhely	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
TC3 – Családok lakásai	o	+	+	+	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o
TC4 – Fiatal vállalkozók	+	+	+	+	+	+	+	o	+	o	o	o		+	o	o
TC5 – Közösség	+	+	+	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
TC6 – Középiskolák	+	o	o	o	o	o	o	+	o	o	o	o	o	o	o	o
TC7 – Sportélet	o	o	o	o	o	o	o	+	o	+	o	+	o	o	o	o
GC1 – Hozzáadott érték	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
GC2 – Turizmus	+	+	+	+	o	o	o	+	+	+	o	+	o	o	+	o
GC3 - Informatika	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	+	+	+	+	o	o
GC4 – Egészségipar	o	+	+	o	o	o	o	+	+	+	o	o	o	o	o	o
GC5 – Alkonygazdaság		+	+	o	o	o	o	o	+	o	o	o	o	+	o	o
GC6 – Kooperáció	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
KC1 – Kossuth tér	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
KC2 – Szabadság utca	+	+	+	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
KC3 - Közterületfejlesztés	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	o
KC5 - Lakásenergetika	+	+	+	+	+	+	o	o	+	o	o	o	o	+	o	o
KC6 - Csapadékvíz	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
HC1 - Városmarketing	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
HC2 - Digitalizáció	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

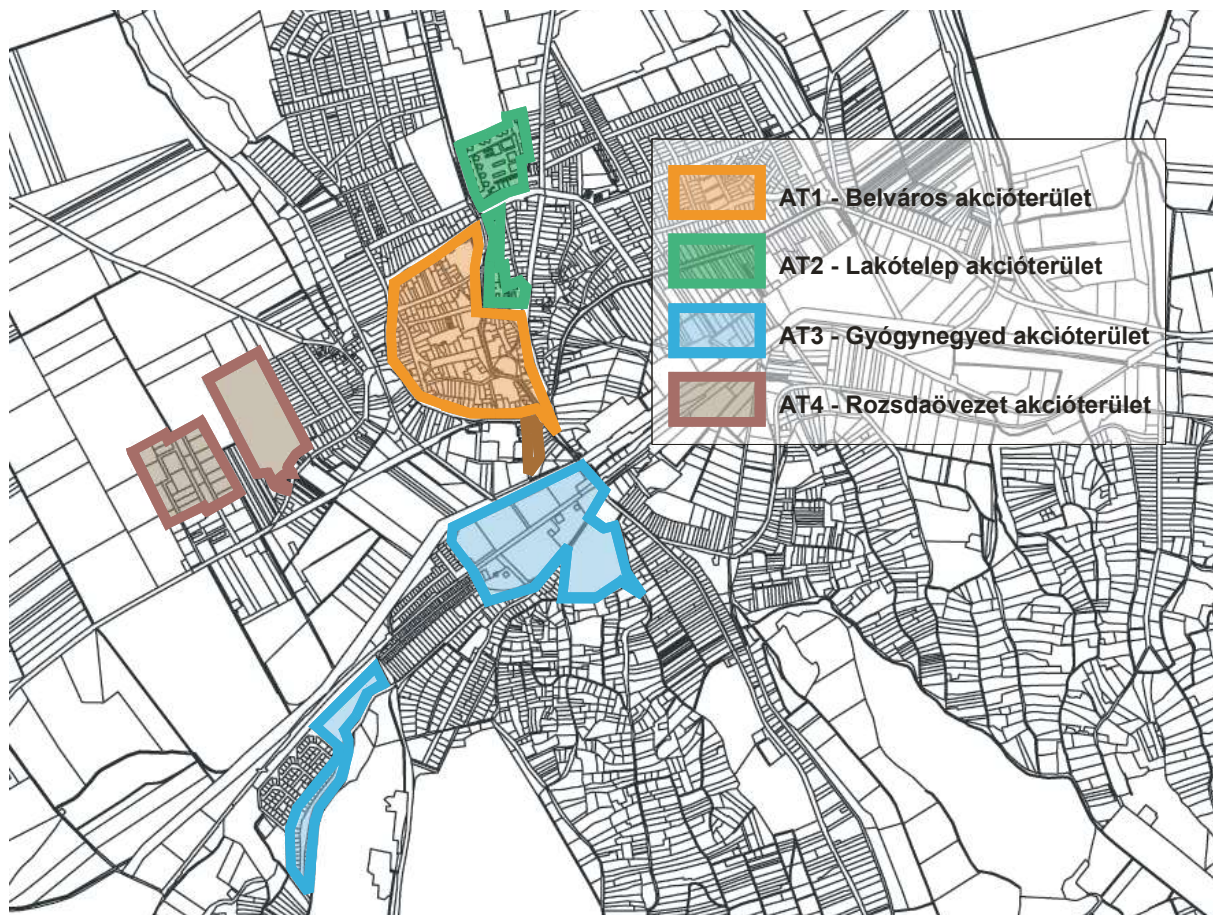
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A középtávú fejlesztési stratégia megvalósításának szervezése szempontjából indokolt megkülönbözteti az egyes területekre koncentrált, azon belül összehangolt programot képező akcióterületi fejlesztések, valamint az akcióterületeken kívüli, egyedi, vagy éppen a város területének nagy részére kiterjedő fejlesztéseket.

Az ITS előző változatának jóváhagyása óta eltelt hat évben a hazai munkaerőhelyzetben, árviszonyokban, forrás-elérhetőségekben igen jelentős változások következtek be, és mivel azóta az akkor és most is tervezett beavatkozásokra nem állnak értelemszerűen rendelkezésre aktuális és részletes tervek, a beavatkozásoknak jelen helyzetben csak a nagyvonalú szakértői becsléssel összeállított

2.1 Akcióterületek kijelölése

Az akcióterületek kijelölése ott indokolt, ahol a város társadalmi, gazdasági, vagy környezeti fejlődésének szempontjai a beavatkozásokat már középtávon elsődleges fontosságúnak jelzik, továbbá ott, ahol a célok sűrűsége, a szükséges beavatkozások mennyisége, sokfélesége többféle ágazat összhangját, szoros együttműködését, a szokásosnál nagyobb szervezettségét igényli. Tamási esetében az 1. fejezetben bemutatott középtávú célok a következő, a teljes város eltérő beavatkozási területeiből az operatív megvalósítás érdekében kijelölt akcióterületek lehatárolását indokolják.

A fenti akcióterületeket az indokolja, hogy – bár a város más pontjain is számos tennivaló akad – ezek a területek a városnak a fejlődés szempontjából legfontosabb, koncentráltan fejleszhető, legforgalmasabb, úgynevezett zászlóshajó területei, ahol a változtatások hűzóerőt fejthetnek ki más területek fejlődése beindításának is, és önmagunkban is jelentős többletet adnak a város társadalmi közérzete és gazdasági viszonyai számára is.

Az AT1 akcióterület a szűken vett Belváros, amely Tamási legnagyobb forgalmú, ikonikus része. Itt található Tamási legattraktívabb épületei – mint a templom és a városháza – , itt összpontosul a közintézmények és a legszínvonalasabb kereskedelmi és szolgáltató üzletek legnagyobb része, és ezt látja először az ide látogatók túlnyomó többsége is. A térségben ezért nagyon fontos olyan közterületi fejlesztések – mint a Kossuth Lajos tér és a város főutcáját jelentő Szabadság utca megújításának – megvalósítása, amelyek a város színvonalát, igényességét, vonzerejét reprezentálják, a funkcionálisan megfelelésen túlmenően a színvonalas gyalogos felületekkel komfortosságban és az esztétikai minőségben is, kellemessé, vonzóvá téve az ott-tartózkodást a város lakói és az idelátogatók számára. Minősége, vonzereje, karaktere a városba költözés szempontjából is lényeges benyomást tehet a lakáskeresőkre. A Belváros akcióterülete az Óváros településszerkezeti egységből a településközponti vegyes – nagyrészt intézményi és kereskedelmi, szolgáltató – funkciókat tömörítő területrészekre terjed ki.

Az AT2 jelű lakótelep négy-öt szintes épületeivel a város legsűrűbben lakott része, ahol az egyébként rendben tartott közterületek nagyobb része a több évtizeddel ezelőtti kialakítását őrzi, és az épületek energetikaitulajdonságai sem felelnek meg a kor követelményeinek. Mivel a városban a lakótelepen található a fiatal egyedülálló és családalapítók számára legmegfelelőbb, anyagi szempontból is elérhető eladó lakások, a város vonzerejének, a letelepedési szándékoknak az erősítésében az egyébként központi fekvésű lakótelepi területeknek igen fontos szerepük lehet, amit a közterületek minőségének a javításával, és a lakóházak energetikai korszerűsítésének az elősegítésével indokolt megvalósítani. A lakótelep akcióterülete az iparosított technológiával, jellemzően tömbtelkes többszintes beépítéssel rendelkező területrészeket fedi le.

Az AT3 jelű gyógynegyed akcióterület a turisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségű gyógy- és termálfürdő, valamint az Eszterházy-vadász kastély szomszédságában, a nyaralóházas üdülőterület és a Koppány patak között elterülő, kevésbé beépített területrészt jelenti, ahol a gyógyhelyi, turisztikai funkciók legnagyobb része elhelyezhető. A mintegy 18,5 ha-os terület legnagyobb részét a település helyi építési szabályzata a különleges sportterületekhez sorolja, ahol lényegében minden, a gyógy- és rekreációs turizmushoz szükséges funkció - sportpályák, sportépítmények, és kiszolgáló létesítmények, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató épületek, igazgatási, egészségügyi, szociális, művelődési épületek – elhelyezhető. Ide tartozik még az egykori iskola jelenleg kihasználatlan épülete is, amely a jövőben az előbbiekhöz hasonló funkciókat tölthet be. A terület lehatárolása a szabályozási terv övezeti beosztásából következik.

Az AT4 jelű rozsdáövezet akcióterület a városban egykor működő szovjet laktanya nagyrészt újrafelújításra váró területét foglalja magában. Bár a város lakóterületeitől kissé távolabb fekvő korábbi laktanyaterület csak egyéni közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik, és az egykori tisztai lakóépületek újra lakóházként működnek, a terület jelentős része alulhasznosított, igénytelen szabadtéri tárolóként, vagy kihasználatlanul áll. A terület koncepciózus hasznosítása további koordinált feladatok megvalósítását igényli, ez indokolja az akcióterületi kijelölést, amelynek határát az egykori laktanya határa jelenti.

2.2. Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések bemutatása, azok ütemezése

Az egyes akcióterületeken szükséges tevékenységek és az akcióterületeken kívüli beavatkozások az alábbiakban foglalhatók össze.

2.2.1. Az AT1 Belváros akcióterületen tervezett beavatkozások

BV-1 – A Kossuth Lajos sétatér kialakítása

A Kossuth Lajos tér kialakítása ma is jól látható módon tükrözi a város egykori piacteréből többcélú sétatér létrehozására irányuló egykori kísérleteket, ugyanakkor a tér jelenlegi formájában, fásított parkolóként nem képvisel vonzerőt, amit a közterületet délről szegélyező épületek jórészt alacsony színvonalú kihasználtsága jól tükröz. A tér megújításának célja olyan, találkozóhelyül szolgáló, csillapított forgalmú, kellemes, vonzó városi közterület kialakítása, ami vonzóvá teszi a nem közintézményi hasznosítású épületeknek a városközponti helyhez méltó szolgáltató, illetve gasztronómiai funkciójú hasznosítását. Ehhez a meglévő árnyas fák alatt sétálásra, üldögélésre, vendéglátó teraszok kialakítására alkalmas, színvonalas, fenntartható kialakítású közterület-megújítás szükséges, ami a jelenleginél megfelelőbb módon gondoskodik a gépjármű-elhelyezésről is, előnyben részesítve a gyalogos forgalmat.

Indokolt a megújítás kialakításához olyan köztéralakítási ötletpályázatot kiírni, és ennek eredményét felhasználva az új típusú köztértervezés előírásainak megfelelő módon kialakítani a legjobb, elérhető megoldásokat, az egyediséget, vonzerőt megteremtve a projektben.

A tér területének megújítása összesen mintegy 10.750 m² újraalkotását igényli, ide értve a Szentháromság térnek a csatlakozó területét is.

BV-2 – A Szabadság utca közterületi megújítása

A Szabadság utca, amely Tamási életében a tényleges főutca szerepét tölti be, a szükséges városközponti funkciók tömörítésével a város legélénkebb gyalogosforgalmú területe. Az utca magán hordozza a központi funkciók elhelyezése különböző korszakainak eltérő jellemzőit, ami a gyakorlatias, de esetenként lényegesen eltérő megoldások alkalmazása, az összhangot teremtő közterületi koncepció hiánya miatt meglehetősen vegyes településképet eredményez. A város vonzerejének, letelepedésre csábításának, de az itt élők mindennapos közérzetének is egyik fontos összetevője a főutca milyensége. Indokolt ezért egy olyan tervezési folyamat véghezvitele, ami a meglévő, szükséges funkciók lényeges csorbítása nélkül segít harmonizálni, és a közterület minőségével, a közterületi zöldfelületek, különféle utcabútorok, berendezések összhangjának megteremtésével emeli meg a Belváros építészeti és imázsbeli színvonalát, korszerű megoldásokkal növelve annak használati értékét is.

A Szabadság utca Zrínyi utca – Kossuth Lajos tér közötti városközponti szakaszának közterületi megújítása mintegy 26.700 m² felületet érint, amelyből 15.500 m² körül van az önkormányzati tulajdonú terület., és 10.200 m² nagyságrendű a más tulajdonosok közhasználatra átadott, csatlakozó területre. A minden szempontból legelőnyösebb megoldás megtalálása érdekében indokolt a projekt szakaszos megvalósítása érdekében az érintett tulajdonosokkal partnerségben megtervezni és megvalósítani az üzleti forgalmat is növelő beavatkozást, ehhez indokolt lehet olyan BID (Business Improvement District = Gazdaságfejlesztési Körzet) létrehozása, amely a privát szereplők lebonyolításával és (rész)finanszírozásával valósítja meg a fejlesztést, a befektetéseket adókedvezménnyel honorálva számukra. A projekt hangsúlyos eleme kell legyen a gyalogos és a

kerékpáros forgalom, a mikromobilitás előnyben részesítése, ami a 65. sz. főút átkelési szakaszában való érintettség miatt a megyei közútkezelő hatóságok együttműködését is igényli.

2.2.2. Az AT2 Lakótelep akcióterületen tervezett beavatkozások

LT-3 – A József Attila lakótelep köztérmegeújításai beavatkozásai

A József Attila lakótelep Tamási nagyobbik lakótelepi egysége. Az 1970-es években épült, középblokkos technológiával, amelynek hőtechnikai tulajdonságai ma már távol állnak a kívánatostól, és rendszeren karbantartott közterületei is felújításra szorulnak. A tömbtelkes telekstruktúra miatt a lakók tulajdonában csak az épület alatti úszótelkek vannak, a közöttük lévő tömbtelek területe az önkormányzat tulajdonában áll.

A lakótelepi lakások kiemelkedően alkalmasak arra, hogy a pályakezdő, családalapítás előtt, vagy annak elején lévő fiatalok számára kedvező lakhatást biztosítsanak, a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállításában, megfordításában a lakótelepi környezet vonzerejének nagy szerepe van. Indokolt ezért az épületek közötti zöldfelületek olyan kialakítása, amelynek tervezési programja részvételi tervezéssel, az ott élők bevonásával készül, és amelynek kialakítása olyan, hogy egyes részterületeit az ott élő erre vállalkozó lakosok számára gondozásra át lehet adni, illetve, közösségi kertrészükkal több kertészkedésre vágyó lakos számára is lehetőséget teremtenek az ilyen munkához, amely a közösségépítés szempontjából is kedvező hatású.

A József Attila lakótelep teljes területe 72.400 m², amiből az úszótelkek (beépített) területe 22.850 m², így a megújítandó közterület nagysága összesen 49.550 m².

LT-4 – A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegeújítási beavatkozásai

A Móricz Zsigmond lakótelep lényegében a városközpont városrész részét képezi, lényegesen kisebb területével, többféle épülettípusával, fekvésével a József Attilánál inkább a gyermektelenek számára nyújt kiváló, megfizethető árú, de környezetében megújulásra szoruló lakásviszonyokat

A lakótelep közterületei lényegesen szűkösebbek a József Attila lakótelepénél, és ezen belül is gyakoriak a viszonylag kevés rendszerességgel elhelyezett garázsépületek. Ennek megfelelően itt inkább intimebb, zsebparkokra emlékeztető megoldású belső zöldfelület kialakítása indokolt, ami igény szerint helyet biztosíthat közösségi kertnek is. A részvételi tervezés alkalmazása ebben az esetben is alapvetően fontos, és itt is érdemes a lakók számára fenntartásba adható területrészekben gondolkodni.

A Móricz Zsigmond lakótelep területe 26.400 m², amiből, 8.420 m² beépített, így a megújítandó közterület összesen 17.980 m².

LT-5 – A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése

A város két lakótelepén található 352 lakásból mindössze 187 rendelkezik épületszintű fűtéssel, a többi lakásonként eltérő rendszerű, ahol a hőtárolós villanykályhától, gáz-parapetkonvektoroktól kezdve a kondenzációs cirkókon át a hőszivattyús fűtés-hűtésig mindenféle megoldás megtalálható.

Közös azonban a lakótelepi lakóépületekben, hogy egyrészt a külső falak és födémegek hőszigetelő képessége jóval elmarad a kor követelményeitől, így a korszerűsítés – hőszigetelés, nyílászárócseré, illetve a műszaki berendezések szükség szerinti cseréje jelentős, a körülmények részletes ismeretében jól kalkulálható energiaköltség-megtakarítással jár. Közös továbbá az is, hogy az épületek kivétel nélkül társasház formában működnek, magántulajdonként, ahol az önkormányzat legfeljebb tulajdoni arányában tud jogi értelemben hatni a fejleményekre.

Tekintettel azonban a társasházak nehézkes döntéshozatali modelljére és gyakran alacsony energetikai informáltságára, valamint a klímavédelem fontosságára, indokolt, hogy az önkormányzat tanácsokkal segítse a lakóközösségek döntés-előkészítését. Mivel az energiatudatos korszerűsítés az esetek

legnagyobb részében megtérülő beruházás, indokolt olyan, a felújítást finanszírozni képes beruházó(k) – ún. ESCO – felkutatása és közvetítése a társasházakhoz, amely a házakkal, illetve a lakókkal szerződve a megtakarításból kapja vissza a befektetett tőkét, úgynevezett harmadik feles finanszírozás keretében. További vizsgálatok szükségesek annak eldöntéséhez, hogy a Tamásiban rendelkezésre álló geotermikus energia alkalmas lehet-e nagyobb mennyiségű lakás fűtésére is, vagy gazdaságosabb Tamási lakótelepein is más – pl. napenergia – megújuló energiaforrás tervezése és megvalósítása. Az ilyen beruházásokhoz bizonyos esetekben közvetlen EU-s források is elérhetők, pl. az ELENA támogatási eszköz segítségével.

A korszerűsítés összesen mintegy 120.000 m², kb. 310.000 l m³ lakóépületet érinthet a két lakótelepen összesen.

2.2.3. Az AT3 Gyógynegyed akcióterületen tervezett beavatkozások

A Gyógynegyed akcióterületen tervezett létesítmények – gyógyászati, illetve turisztikai, rekreációs, szállás és vendéglátó egységek – létesítése és működtetése nem tartozik a klasszikus önkormányzati feladatok közé, ezért ebben az esetben az önkormányzatra – a meglévő strand hiányosságainak felszámolásán túlmenően – a projekt nagyvonalú (megvalósíthatósági) tervezésének és piacosításának a feladata hárul.

GH-6 – A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése

Az akcióterület tervszerű hasznosításának az első lépése egy olyan megvalósíthatósági tanulmánytervnek az elkészítése, amely meghatározza a területen elhelyezendő funkciókat, azok fizikai kiterjedését, térbeli elrendezését, jogi-tulajdoni hátterét, a különféle beavatkozások sorrendjét, ütemezését, gazdáját, költségszintjét és lehetséges forrásait.

A tanulmányterv készítése során indokolt rendezni a területen lévő Esterházy-vadászkastély jövőbeli szerepét – pl. vadászkastély-szállóként – és az egykori iskola identitáshordozó épületének a hasznosítási módját is, például művészeti, kulturális alkotóházként, és turistaszállóként.

GH-7 – A Gyógynegyed program piacosítása

A piaci alapon történő megvalósítás további lépéseit tekintve kétféle lehetőség nyílik:

1. Az önkormányzat a saját kapacitásaival irányítja a fejlesztés folyamatát, és a saját tervezési hatáskörében beszerzett információk alapján készíti el a terület felosztását a különféle kívánatos funkciók, létesítmények között, és az egyes meghatározott célra dedikált telkekre keres olyan szakmai befektetőt, amely aztán az önkormányzat koordinációja mellett saját további munkájával valósítja meg az adott objektumot, és az önkormányzattal megkötött adás-vételi szerződésben foglaltak szerint működteti azt. Ebben az esetben az egyes objektumok megvalósíthatósági tervét az önkormányzat készítteti el, és alkalmazza vonzerőnövelő eszközként a potenciális befektetők irányában.
2. Az önkormányzat a teljes program megvalósításához keres fejlesztő partnert, amely az önkormányzattal kötött megállapodás alapján a teljes terület hasznosítását elvégzi, saját tevékenységével biztosítva a további beruházó partnereket, azok koordinációját, és a megvalósítást, üzemeltetést. Ilyen módon valósult meg például a budapesti Corvin-negyed az elmúlt két évtizedben. Ebben az esetben a fejlesztő partner maga készíti el a részletes megvalósíthatósági tervet, saját üzleti elképzeléseinek, kockázatvállaló képességének megfelelően.

Mivel a feladat olyan egyedi tevékenységeket sorozatát jelentiek, amelyhez az önkormányzatnak jelenleg nem áll rendelkezésre megfelelő kapacitás, és ennek megszerzése önmagában sem egyszerű feladat, javasolható a második változat melletti döntés meghozatala.

A minél jobb kondíciók elérése érdekében indokolt a piacositást megelőzően megindítani a város turisztikai marketing munkájának kiszélesítését, intenzifikálását, hogy Tamási minél jobb adottságú, jó hírű helyként tűnjön föl a befektetői piacon.

A Gyógynegyed összes területe mintegy 174.300 m², amiből 35.000 m² a fürdő, 7600 m² pedig az üresen álló egykori iskola területe, így a nagyjából zöldmezősnek tekinthető fejlesztési terület kb. 131.700 m², amiből a hatályos rendezési tervek szerint nagyrészt 20%-os beépítettség mellett öt szint létesíthető, így az építhető összes szintterület – nem számítva a mai strand telkén megengedett további fejlesztéseket, és leszámítva a szükséges közlekedési utak területét – mintegy 110-120.000 m²-közé tehető.

2.2.5. Az AT4 Rozsdaövezet akcióterületen tervezett beavatkozások

A város rozsdaövezeteihez a korábbi sikeres gazdaságfejlesztési tevékenység nyomán már csak a volt szovjet laktanya területe tartozik. Az érintett terület városszerkezeti potenciáljukhoz képest alulhasznosított, és a városnak érdeke a magasabb gazdasági hatékonyságú hasznosítás. Ugyanakkor a terület változatos tulajdonviszonyokkal rendelkezik, ahol az önkormányzatnak csak közlekedési területek vannak a tulajdonában. A város így ezeknek a területeknek a fejlesztését három lépésben tudja elősegíteni, alapvetően a terület felértékelésének a filozófiájával. Ezzel kapcsolatosan fontos, hogy a helyi építési szabályzat széleskörű lehetőséget ad a hatékonyabb hasznosítás elősegítésére, továbbá a kommunális infrastruktúra is

RÖ-8 – Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása

A rozsdaövezetben sokszínű tulajdonosi kép alakult ki, ahol csak a közterületek vannak az önkormányzat birtokában. viszont az újrafelhasználható telkek tulajdonosai között gazdasági szervezetek és magán személyek is megtalálhatók. A funkciók a terület újrahasznosítható részén kisebb részben irodák, cégközpontok, nagyobb részben elavult, alacsony hozzáadott értékű raktárak, vagy éppen szabadtéri tároló területek. A terület nagyobb – fejleszthető – részének tulajdonosai együttműködésének a létrehozása azért szükséges, mert a telkenkénti hasznosítás a terület megfelelő jövőképe, és piacra vitele nélkül legfeljebb nagyon lassan hozna változást a befektetői érdeklődések felkeltése terén.

Indokolt ezért a tulajdonosokkal együtt olyan – célszerűen gazdasági társaságként, zrt-ként, vagy kft-ként, esetleg nonprofit, közhasznú minősítéssel működő – szervezetet létrehozni, ahol a tulajdonosi érdekek feltárhatók, harmonizálhatók, illetve a megfelelő döntések az érintettek tehervállalásával együtt, szükség esetén megfelelő üzleti konstrukciók mellett meghozhatók. A szervezet programcépként üzemelhet, azaz a célja az ingatlanok megfelelő hasznosítása, a földrészletek azonban megmaradnak a résztvevő tulajdonosok birtokában, és tőkehozzájárulásuknak csak a szükséges költségek fedezésére kell kiterjedniük, ide értve a menedzsment költségeket is.

RÖ-9 – Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása

Az akcióterület tervszerű hasznosításának az első lépése – a Déli fejlesztési területhez hasonlóan – itt is egy olyan megvalósíthatósági tanulmánytervnek az elkészítése, amely meghatározza a területen elhelyezendő funkciókat, azok fizikai kiterjedését, térbeli elrendezését, ingatlanjait, jogi-tulajdoni háttérét, a különféle beavatkozások jellemzőit, azok sorrendjét, ütemezését, gazdáját, költségszintjét és lehetséges forrásait. A tanulmánytervet az érintett tulajdonosok folyamatos bevonásával indokolt elkészíteni, törekedve arra, hogy a várható értéknövekedés a terület egyes részein lehetőleg egyenletes legyen.

A tanulmányterv eredményei alapján szükségessé válhat a szabályozási terv kisebb módosítása, pl. az övezethatároknak a módosuló telekhatárokhoz igazítása miatt. Ennek költségeit – a fejlesztési

tanulmánytervével együtt – ebben az esetben is a haszonélvező tulajdonosoknak indokolt viselniük, az önkormányzattal kötött településrendezési szerződés alapján.

RÖ-10 – Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacravitele

Az akcióterület fejlesztésének ebben az esetben is kulcstényezője a befektetés lehetőségének legalább országos, vagy nemzetközi szintű meghirdetése. Ehhez itt is fel kell használni Tamási turisztikai és fejlesztési promóciós anyagát, amely érdeklődést felkeltő módon, röviden és pozitívan foglalja össze a város helyét, főbb sajátosságait, fejlődését, és a legfontosabb befektetési lehetőségeket, amelyek részletei az egyedi projekteknel találhatók.

Az elkészült anyag információit indokolt egyrészt az országos gazdasági sajtón keresztül, másrészt nemzetközi információs csatornákon keresztül terjeszteni. Ebben az esetben is megállapodás kérdése, hogy a terület piacosítását a városmarketinggel egyébként is foglalkozó szervezet végzi, vagy pedig attól elkülönült formában – de azzal együttműködve – saját a menedzsment marketing szervezettel dolgozik.

2.3. Az akcióterületeken kívüli, a település egésze szempontjából jelentős aktivitások és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

2.3.1. A település vonzerejét elősegítő aktivitások

VA-11 – Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése

Az innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtésének fő célja Tamási országos ismertségének, jó hírnevének megteremtése. Az aktivitás keretében ezért – a jelenleg is pezsgő kulturális élet továbbfejlesztésével – olyan kulturális programokra, eseményekre van szükség, amelyek annyira egyediek, feltűnőek, meglepőek, hogy megüssék az országos média ingerküszöbét, és lehetőleg a felsőfokú végzettségű fiatalok számára jelentsen vonzerőt. Az ilyen kulturális programok a vonzerőnövelő városmarketing előkészítő szakaszának számítanak, és mielőbb el kell indítani szervezésüket, hogy a különféle turisztikai és beruházási projektek piacosítása, marketingje időszakára a város ismertsége a többszöröse legyen a jelenleginek.

A cél eléréséhez legalább három éven keresztül évi két-három megjelenés kiváltása indokolt, olyan imázssal, ami a barátságos, emberközeli, vonzó és mégis innovatív kisváros képét továbbítja, ahol azonban érdekes, szórakoztató dolgok történnek.

Az aktivitást a Városi Művelődési Központ meglévő kulturális, és kiépítendő marketing kommunikációs kapacitásainak igénybevételével indokolt megvalósítani.

VA-12 - Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben

A látványos termékeket produkáló képzőművészeknek az érintett városok imázsát növelő letelepítése másfél évszázados múltra tekinthet vissza, lényegében minden művészeti alkotóműhely, művésztelep (pl. Szentendre, Gödöllő, Hódmezővásárhely, stb.) létrejötté mögött fellelhető ilyen szándék. A fiatal, pályakezdő képzőművészeknek, akik extravagáns alkotásaikkal képesek széles körök érdeklődését felkelteni, viszonylag igénytelen körülmények között is szívesen eltöltenek néhány hetet – pl. alkotótábor keretében –, és a továbbiakban lehetséges, hogy többet is sikerül állandó foglalkoztatást és kedvező lakáskörülményeket biztosítva letelepedésre bírni. Ilyen módon hatékony, viszonylag alacsony költségű megoldásokkal lehet stabil háttérrel teremteni a VA-14 pontban bemutatott extravagáns kultúrának, ami több síkon is javíthatja mind a demográfiai, mind pedig a gazdasági folyamatokat.

Indokolt a művészeti alkotótábort nyaranta a Belváros szélén lévő, városképi sajátosságot képviselő, de jelenleg kihasználatlan önkormányzati tulajdonú épületekben, illetve a régi iskolaépület egy részének,

telkének kihasználásával szervezni, ami új élettel töltheti meg az érintett épületeket, a korábbi MAG program reinkarnációjaként.

Az alkotótáborhoz értelemszerűen kiállítások és egyéb kulturális események is társíthatók, fokozva ezzel az akció ismertségét, és a város vonzerejét.

Az aktivitást a Városi Művelődési Központ meglévő kulturális, és kiépítendő marketing kommunikációs kapacitásainak igénybevételeivel indokolt megvalósítani.

VA-13 – Fiatal családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban

Tamási demográfiai problémáin jelentős mértékben segíthet a fiatal, gyermekes családok beköltözése, és a korábbi, kedvezőtlen folyamatok miatt a városban van is százas nagyságrendben üres ingatlan, amelyek egy része – lakótelepi lakásként, vagy régi építésű családi házként – alkalmas is a különféle nagyságú és életmódú családok befogadására. Az aktuális ingatlanforgalmazási adatok azt is mutatják, hogy a lakások Tamásiban az országos és a megyei városi átlaghoz képest is barátságosnak mondhatók. Mivel a városban a megfelelően fizető diplomás munkahelyek száma viszonylag alacsony, indokolt elsődlegesen a térben függetlenül, korszerű ágazatban dolgozó fiatal családalapítókat célcsoportnak tekinteni. A vonzerő fokozása érdekében indokolt kedvezmények nyújtása a célcsoporthoz tartozóknak a helyi adókból – a kommunális és az ingatlanadóból –, addig, amíg annak indokai fennállnak, és hasonló módon indokolt a betelepülő vállalkozásoknak átmeneti ideig – pl. öt évig – kedvezményt adni az iparűzési adóból. Célszerű lehet a megyei ingatlanközvetítőket is bevonni a betelepítés elősegítésébe, és prémiummal díjazni azokat, akik munkájukkal igazolhatóan a célcsoporthoz tartozó fiatal családok tartós betelepülését segítik elő. Ennek a kritériumait indokolt beilleszteni a város hatályos jogszabályaiba is.

Az aktivitást a Városi Művelődési Központ kiépítendő marketing kommunikációs kapacitásainak igénybevételeivel indokolt megvalósítani.

VA-14– A közösségi élet erősítése a közösségi házakban

A generációs változásokkal együtt a városban változott a közösségi élet is, amely az idősödéssel együtt kissé csökkent. Mivel a fiatal családok vonzásának egyik fontos összetevője lehet a pezsgő, sokszínű közösségi élet, és a város rendelkezik is színvonalas közösségi létesítményekkel, indokolt ezek jobb kihasználása, és a városi művelődési ház mellett a város más területein fekvő közösségi létesítményekben is mindennapos, pezsgő közösségi élet kialakítása.

Kulcsszerepe van ebben a Tamási korábbi szegregációs területein fekvő közösségi házaknak, amelyek a szegregációból már kikerült, de továbbra is különös figyelmet igénylő térségekben – a különféle szabadidős, illetve szórakoztató, vagy ismeretterjesztő programok mellett helyet adhatnak a gyerekek tanoda-szerű továbbfejlesztésének, foglalkoztatásának, és alkalmat teremthetnek az alacsony képzettségű felnőttek továbbképzésére, illetve életvezetési szokásainak stabilizálására is.

A közösségi házak életének erősítését a Művelődési Központ munkatársai a Tamási és a Városkörnyéki Önkormányzatok Szociális Integrációs Központjának munkatársaival együttműködve, szükséges esetekben külső szakértők, közreműködők bevonásával végzik.

VA-15 – Tanuszoda létrehozása

Tamási jövőképeinek meghatározó eleme, függvénye, hogy a város népességmegtartó- és vonzó képessége javuljon. A beavatkozással bővülnek a sportolási lehetőségek, elsősorban az iskolai testnevelés és az úszásoktatás infrastrukturális háttere bővül. A sport alapvetően egy olyan terület, amely fontos szereppel bír a lakosság egészséges életmódjának megalapozásában és megőrzésében. A beavatkozás célja az, hogy a településen a fiatalok sportolási lehetőségei, a sport oktatás színvonala emelkedjen, és ezáltal a város vonzereje, jó hírneve, valamint a lakosság elégedettsége is növekedjen.

A cél megvalósítása érdekében egy tanuszoda megépítése indokolt, a funkciónak megfelelően a város iskoláihoz, lakóterületeihez minél közelebb. Ennek megfelelően további előkészítés és döntés kérdése, hogy a tanuszoda hol tud az oktatási intézményekhez minél közelebb megvalósulni. Előzetesen célszerűnek mutatkozik a tanuszodát a Vályi Péter Szakképző Intézmény szomszédságában megépíteni, ahol mind a Vályi, mind pedig a Würtz Ádám Általános iskola tanulói nagyon rövid úton tudják az uszodát megközelíteni, ugyanakkor a sportcsarnokkal együtt olyan komplex iskolai sportkomplexum jöhet létre, külső használók számára is megnyitva, amelynek üzemeltetése jóval gazdaságosabb lehet a szétszórt intézményekénél. Ebben az esetben a tanuszodának a Déli Fejlesztési Terület programalkotása során fontos szerepet kell kapnia.

VA-16 – A Lovaspálya LovasParkká alakítása

Tamási másik egyedülálló adottsága a lovaspálya, amelynek kihasználtsága jelenleg rendkívül alacsony mértékű. Az itt nyaranta sok évtizede megrendezett Tamási Lovasnapok színvonalas és pezsgő, térségi érdeklődést kiváltó esemény, főként a díjugratás és a fogathajtás bemutatóival. Az évi két-háromnapos rendezvény, és az évi további két-három lovas esemény ugyanakkor kevés a hagyományok és a létesítmény fenntarthatóságához.

Tekintettel arra, hogy a város és térsége földrajzilag nincs távol a hazai lovassport egyik legfontosabb központjától, Kaposvártól, és a térségben ezért több lovaspálya és lovasiskola is működik, gyengébb térbeli viszonyok között, indokolt lenne a város szervezettebb bekapcsolódása a térség lovassport-hálózatába, és egyrészt rendezvénylehetőséget biztosítana a térség hasonló területtel nem rendelkező lovasiskolái, vállalkozásai számára, másrészt saját lovaséletével állandó háttérrel adna a városban fakuló lovaskultúra továbbélésének, ami egyúttal a gyerekek és fiatalok sportolási és szórakozási lehetőségeit növelné, de jó kiegészítő eleme lehetne a város és a térség turisztikai kínálatának is.

Az aktivitás első lépéseként kapcsolatot teremtve Kaposvár és a tágabb térség mértékadó lovas szereplőivel fel kellene mérni, hogy hol, milyen adottságok vannak a lovassport különböző ágazataiban, és mire lehet alkalmas a terület a lovassport eddig nem gyakorolt ágai – a díjlovaglás, military, galopp, lovastorna, lovasíjászat, lovaspóló és távlovaglás területén. Ezt figyelembe véve szakértői segítséggel kellene kiválasztani, hogy mely ágakban lehetne fontos szerepet betöltenie a városnak, és ennek megfelelően kialakítani a vállalandó profilokat, majd meghatározni a szükséges infrastruktúrát.

Összehasonlításként megemlíthető, hogy a hazai lovassport legfontosabb rendezvényhelyszíne, Szilvásvárad 2023-ban nyolc kereskedelmi szálláshellyel, és összesen 101 turisztikai szálláshellyel, 555 szobával és 1940 férőhellyel rendelkezett, amelyet abban az évben 55 ezer vendég 116 ezer vendégéjszakára vett igénybe. Bár messze nem lehet cél a városban hasonló mutatók elérése pusztán a lovassportból, Tamási arculatát és kínálati portfólióját is kiválóan egészíthetné ki a fürdővel, kerékpáros központi szereppel, és más hasonló elemekkel együtt, ugyanakkor értékes hozzájárulást jelentene a város gazdaságához is.

Első lépésként fel kellene venni a kapcsolatot a város bizalmát élvező lovas szakértőkkel, és a közreműködésükkel feltérképezni a térség adottságait, valamint a kaposvári MATE Lovasakadémia illetékeseivel számbavenni a város számára nyitva álló lehetőségeket, és ennek eredményét tervezési programként kezelve megvalósíthatósági tervet készíteni a lovaspálya többfunkciós LovasParkká fejlesztéséhez, amely a műszaki tennivalókon kívül a szervezeti, és a finanszírozási viszonyok ismeretében határozza meg a további lépéseket.

2.3.2. A helyi gazdaságot erősítő beavatkozások

GE-17 – Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése

A magas hozzáadott értéket termelő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése a helyi adórendszer komplex átgondolását jelenti, olyan szemszögből, hogy a város fejlődése szempontjából preferált profilú vállalkozások letelepedése, vagy ilyenek megalapítása kedvezményt élvezzen a helyi iparúzési, továbbá – érintettség esetén – az ingatlanadóból. Ennek során nem elsősorban a kedvezmény mértéke, hanem annak a ténye a fontos, ami jól kommunikálható az országos, és a megyei médiában, valamint a különféle digitális felületeken is. Az adókedvezményre jogosultak köre az érintett tevékenységek TEÁOR számával és alkalmazotti létszámával együttesen határozható meg, igénybe vételéhez az is szükséges, hogy a vállalkozás előző évi árbevétele legalább 25%-át a megjelölt tevékenységből szerezzék, és azt az előző évi beszámolójának mellékelésével – amelyben az adott tény összességében szerepel – igazolja. Ezt az elvet indokolt érvényesíteni a GE-23, GE-24, GE-26 és GE-27 jelű aktivitások esetében is, ugyanakkor a kedvezményezett köre ennél szélesebben is meghatározható.

Rendkívül fontos, hogy az adókedvezmények ténye a város jövőképéről, különféle fejlesztéseiről szóló médiamegjelenésekben a lehető legtöbb esetben megjelenjen, jelezve ezzel a város elkötelezettségét az adott ágazatban dolgozó cégek gyarapítása mellett.

GE-18 – A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével

A turizmus Tamási egyik legfontosabb, jövőorientált gazdasági ágazata, amelynek már számos eleme rendelkezésre áll, azonban a fejlődés lehetőségei még széles körűek, és a demográfia, a gazdasági szerkezet, a digitalizálás és a városmarketing elemeivel együtt a város fejlődésének a kulcstényezői közé tartozik.

A turizmus fellendítése első lépésként olyan turisztikai stratégia elkészítése szükséges, amely a piaci igények ismeretében, azokhoz viszonyítva tárja fel és értékeli a város és térsége – ide értve legalább Ózort és Simontornyt, valamint Siófokot is – turisztikai adottságait, értékeit, erősségeit és gyengeségeit, a várható trendeket, és a várható kereslet tükrében értékeli azokat, ennek alapján meghatározva Tamási jövőbeli turisztikai profilját, fejlesztésének céljait, beavatkozási területeit és eszköztárát. A hatékony és eredményes turisztikai fejlődés érdekében olyan kínálati csomagok összeállítása szükséges, amelyek a különféle célcsoportok igényei szerint hangsúlyozzák a városban a gyógyvízre épülő gyógyulás, a pihenés, rekreáció, a sport és az egészséges, vonzó, kiváló környezet esélyeit, a mindenkori helyzetnek megfelelően súlyt adva a kultúra, és a sport aktuális eseményeinek, elérhető, igénybe vehető attrakcióinak. Külön csatornán történjen a vadászat beillesztése a turisztikai portfólióba, mert a vadászok a társadalom kisebb, exkluzív, magas fizetőképességű, de viszonylag zárt közösségét alkotják, akik sok kívülálló számára nem jelentenek vonzerőt, sőt, esetenként ellenszenvet ébreszthetnek.

A turisztikai stratégiával kölcsönhatásban indokolt elkészíteni a Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervét, valamint a kultúra, a művészetek, a sport és a lovas rendezvények, továbbá az örökséggazdálkodással kapcsolatos terveket is, ugyanakkor annak kommunikációja kulcsfontosságú része a kialakítandó városkommunikációs és városmarketing munkának.

A turizmus helyi koordinációja a Művelődési Központ tevékenységi körébe került, és a sokrétű összefüggések miatt indokolt, hogy a turizmusfejlesztés stratégiai koordinációja is ilyen szervezeti keretek között történjen, az önkormányzat vagyongazdálkodási és beruházási illetékeseivel együttműködve.

GE-19 – Az informatikai profilú vállalkozások betelepítésének elősegítése

Az informatikai vállalkozások letelepítésében a GE-22 akciónál említett adókedvezményeken kívül fontos szerepet kaphatnak a VA-16 akciónál bemutatott lakáskoordinációs támogatások is, és érdemes betenni a kínálati csomagba a város északi és déli gazdasági területeinek az ingatlankínálatát is.

Ebben az esetben a marketingkommunikáció során kiemelt szerepet kell kapniuk az informatikai szakmai kommunikációs felületeknek a megfelelő célcsoport elérésére, érdeklődésének felkeltésére.

GE-20 – Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése

Az egészségipar, a rekreációs gazdaság fejlesztése szempontjából Tamásinak háromféle – egyelőre kihasználatlan - előnye is van a versenytársaival szemben. Ezek közül az első a bizonyítottan gyógyhatású vízbázis, a működő, részben fedett strandfürdővel, a második a fürdő mellett rendelkezésre álló, jelentős részben önkormányzati tulajdonú területi kínálat, amely szép táji környezetet és kedvező kommunális körülményeket is kínál a beruházásokhoz, harmadrészt pedig az a munkaerő, amely főként az alacsonyabb képzettséget kínáló munkakörökben rendelkezésre áll, ha a bérezés meghaladja az ipari betanított munka bérszínvonalát. Ezen kívül a Vályi Péter középiskolában a középfokú turisztikai képzésnek, továbbképzésnek is fontos centruma található a terület tözsomszédságában, ami sokirányú együttműködésekre is lehetőséget kínál a duális képzés viszonyai között.

A gyógyhely-jelleg kihasználása ugyanakkor – elsősorban a gyógyfürdő-gyógy szálló és kapcsolt részei fejlesztésének és működtetésének vonatkozásában – olyan speciális tudást és kapcsolati hálót igényel, ami a városban és térségében ma nem áll rendelkezésre, és a megyében is csak véletlenszerűen. Indokolt ezért – a 2.2.3. Az AT3 Gyógynegyed akcióterületen tervezett beavatkozások című szakaszban foglaltaknak megfelelően – már a fejlesztés előkészítésébe a gyógyturizmusban, gyógy szállófejlesztésben jártas, megfelelő kapcsolatrendszerrel bíró szakértőket bevonni. Elképzelhető, hogy a városi turizmus nagyságrendje miatt többféle, különféle igényekkel és költségi lehetőségekkel rendelkező gyógyulni vágyó célcsoport számára többféle szálláslehetőség kínálata is indokolt lehet, amire a terület adottságai a három csillagos szállodától a kastélyszállóig terjedő minőségi skálán kínálhat lehetőséget. A szállások kihasználtságát javíthatják a kerékpáros és lovas pályák is, amelyek megfelelő minőségűvé alakítva a versenyek mellett edzéslehetőséget is kínálhatnak csapatok számára, ami állandó keresletet jelenthet a város szálláshelyein.

Tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló gyógyvíz elsősorban mozgásszervi panaszok esetén hatásos, érdemes megvizsgálni annak sportegészségügyi összefüggéseit is.

Várható, hogy a gyógy- és sportturizmus felfutása a csatlakozó szakemberek egy részének a Tamásiban való letelepedését is magával hozza, a vállalkozóként foglalkoztatottak cégbejegyzésével együtt, ami a közvetlen (idegenforgalmi és iparűzési) adóbefizetések mellett a város adóbevételeinek a fejlesztés tovagyrűző hatásai nyomán megjelenő másodlagos bevételeit is megnövelheti.

A feladatokból a stratégiakészítés az önkormányzat Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodájának, míg a turisztikai koordináció, valamint a marketing és a menedzsment kommunikáció a Művelődési Intézmény ezzel megbízott divíziójának a feladata lehet, amelyek szükség szerint vonhatják be az előkészítésbe és működtetésbe a város más szervezeteit, illetve a szükséges külső specialistákat, szakértőket, tervezőket.

GE-21– Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése

Az alkonygazdaság megerősítése szakmai és kulturális, valamint foglalkoztatási szempontból is szorosan összefügg a gyógyturizmus fejlesztésével, mivel sok szempontból hasonló tevékenységekről van szó, azonban más célcsoporttal.

Ennek megfelelően a Gyógynegyedben, vagy a Déli fejlesztési terület patakmenti térségében indokolt elhelyezni azt a privát alapon működő idősok otthonát, ami a közeli gyógyellátás lehetőségeit kihasználva kínál elhelyezést a város és a térség időskorú lakosai számára.

Az alkonygazdaság – a gyógyturizmushoz hasonlóan – sokféle szolgáltatás számára teremt piacot, így többretegű módon segíti a város magas képzettséget igénylő, minőségi gazdasági szerkezetének az erősítését.

Az idősotthon telepítése – turisztikai stratégiában foglaltaknak megfelelően – részét kell képezze a Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének, azonban a tervben elfogadottaktól függően a megvalósítás történhet a gyógyhely többi létesítményével együtt, vagy azoktól elkülönülten is.

Az előkészítés és a koordináció feladatai a GE-25 aktivitásnál meghatározottak szerint történhetnek.

GE-22 – A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel

A város számos tekintetben együttműködik a járásával, és sokféle közszolgáltatással is segíti a környező települések életét, ugyanakkor a tamási munkahelyek egy részét is a környéken lakó szakemberek, munkavállalók töltik be. Jelenleg nincs azonban olyan platform, ami rendszeresen és kiszámítható módon segítené a város együttműködését a járásán kívüli települések olyan szervezeteivel, amelyekkel az együttműködés két-, vagy többoldalú előnyökkel jár. Különösen igaz ez a turizmus területére, ahol Tamásitól elérhető távolságban olyan, jelentős látogatottságú célpontok találhatóak, mint Ozora, ahol a nyári fesztivál több tízezer elektromos zene rajongót vonz évről évre, és ahol Ozorai Pipo viszonylag épen maradt várkastélya a fesztivál mellett, és azon kívül is látogatóvonzó attrakció, vagy éppen Simontornya, ahol szintén középkori eredetű vár maradványai kereshetők fel. Mivel mindegyik településnek érdekében áll olyan turisztikai csomagot összeállítani, amely legalább egy éjszaka eltöltését igényli a térségen, de az egyes települések jelenleg nem rendelkeznek ehhez elegendő látnivalóval, hárman – esetlegtovábbi partnerekkel kiegészülve – azonban már igen, indokolt az együttműködés kezdeményezésére egy komplex, közös brand alatt értékesíthető csomag összeállításához. Ebbe Tamási indulásként a fürdővel és a vadsparkkal tud beszállni. Ésszerű lehet az így kialakított csomagot Siófokon is kínálni, hiszen ott – és a teljes -parton – is keresik a nyári szezon időbeli kiterjesztésének a lehetőségét, illetve az esős napokon kínálható attrakciókat.

A fejlesztések megkívánják a rendszeres egyeztetést a város vezetése és a helyi gazdaság fontos szereplői között, egyrészt azért, hogy a gazdasági szereplők felmerülő problémáit mielőbb orvosolni lehessen, másrészt viszont azért, hogy a gazdasági szereplők kontrollálják az üzleti befektetésként kialakított fejlesztési elképzelések gazdasági helytállóságát, majd pozitív megítélés esetén vigyék magukkal, és saját csatornáikon, személyes üzleti kapcsolataikon keresztül terjesszék a város olyan fejlesztési szándékait, amelyek üzleti lehetőségként privát befektetéseket igényelnek. Indokolt ezért legalább évente egyszer ilyen fejlesztési koordinációs platform ülést tartani, ami javítja a kapcsolatot és a bizalmat is a város gazdasági életének szereplői között.

2.3.3. A városi környezetet javító aktivitások

GE-23 – A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal

Tamási az elmúlt időszakban egyre szervezettebb kerékpárút-kapcsolatot épített ki a szomszédos településekkel, ami mind a környezetbarát ingázás, mind pedig az aktív turizmus szempontjából öröndetes fejlemény. Tekintettel viszont arra is, hogy a városban jelenleg erősen dominál más, környezetbarátabb közlekedési módokkal szemben az autóhasználat, indokolt, hogy a város kerékpárút-hálózata minél előbb kiegészüljön azokkal az elemekkel, amelyek a városon belüli közlekedés szempontjából is vonzóbbá tehetnék a kerékpározást. Ennek legfontosabb – és egyben legnehezebben megoldható – szakaszait a helyközi kerékpárutaknak a városon áthaladó két országos út, a 65. és a 61.

sz. utak átkelési szakaszaival párhuzamosan indokolt kialakítani. A városi gyűjtő- és mellékutcákon ugyanis a forgalom a nap legnagyobb részében lehetővé teszi az úttesten – gyakran kerékpáros nyomon – való biztonságos kerékpározást, rollerezést, ugyanakkor indokolt a Szabadság utca és a Rákóczi Ferenc út teljes hosszában a biztonságos kerékpározás feltételeinek megteremtése. A kerékpáros hálózat kiterjesztéséhez szükséges továbbá a Rácvölgy kerékpárútjának megépítése. Ezen túlmenően szükséges lehet a kerékpáros hálózat bővítése más lakó- és gyűjtőutakon is, ezeket a GE-28 beavatkozásnál szereplő SUMP keretében indokolt megtervezni.

GE-24 – Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére

A környezetbarát közlekedés egyik alapvető feltétele a mellékutcák, lakóutcák járdáinak megléte, mérete, állapota. Tamási falusias városrészeiben igen gyakori, hogy a járdák legfeljebb a minimális követelményeknek felelnek meg, de például egy babakocsival, vagy bevásárlókocsival, esetleg kerekesszékekkel igen nehezen járhatók. Ez a helyzet egyértelműen az autós közlekedés irányába tereli azokat, akik ezt megengedhetik maguknak, ami viszont környezeti szempontból kedvezőtlen. A helyzet javítása érdekében indokolt a város Fenntartható Mobilitási Tervét (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) elkészíteni, amely elsődlegesen a nem egyéni autóközlekedésre optimalizált megoldások kialakításában segíti elő a városi közlekedés fejlesztését. Ennek keretében különös súlyt indokolt fektetni az igény szerinti közösségi közlekedés helyben alkalmazható legjobb megoldásának megtalálására, illetve az ilyen fejlesztéseket támogató pénzügyi, finanszírozási megoldások feltárására. A döntéselőkészítő stratégiai dokumentumot a Fenntartható Városi Közlekedési Tervezés Európai Platformja által közreadott módszertani útmutató alapján indokolt elkészíteni.

GE-25 – A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése

Tamási eddig jelentős lépéseket tett a megújuló energiák hasznosításának irányában, amennyiben a város 14 köztisztviselője geotermikus energiából nyeri a szükséges hőellátását. Ugyanakkor ez az örvendetes helyzet csak a város összes energiafelhasználásának néhány százalékát fedi le, és a fogyasztás nagyobb részét kitevő magánháztartások, illetve magángazdasági létesítmények megújuló energiával való ellátása továbbra is sürgető feladat. Tekintettel azonban a tulajdonviszonyokra, működési feltételekre ezeket a feladatokat az etéren gyakran kevés tudással és információval rendelkező lakosságnak, illetve vállalkozóknak kellene teljesíteniük, akiktől ez ma jelentős részben nem feltétlenül várható el.

Szükséges ezért, hogy az önkormányzat – a többféle dokumentumában szereplő szemléletformáláson túlmenően – a megyei mérnök kamara szakértőivel együttműködve nyújtson információs segítséget, biztosítson rendszeres tanácsadást a lakosságnak és a hozzá forduló kivállalkozásoknak a szükséges szakértelem elérésének módjáról, tennivalókról, a megújuló energiaforrások alkalmazásának hasznáról. Indokolt továbbá, hogy az önkormányzat segítse a lakosságot az ilyen beavatkozások harmadik feles finanszírozásának lehetséges formáiról, az ebben közreműködő partnerek elérhetőségéről.

GE-26 – A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele

Tamási változatos felszínű lakóterületein különös jelentősége van a csapadékvíz-elvezetésnek, amely a klímaváltozás körülményei között, a szélsőséges időjárási jelenségek – pl. felhőszakadások, nagy esőzések – várható sűrűbbé válásával egyre fontosabb lesz. A város vízkárelhárítási terve hangsúlyozza, hogy a zavartalan vízvezetés, a villámárvizek okozta elöntések megelőzése érdekében alapvetően szükséges egy olyan működési rendszer kialakítása és alkalmazása, amely megadott rendben folyamatosan karbantartva a közterületi vízvezető létesítményeket biztosítja a rendszer állandó, megbízható működését. Ehhez olyan csapadékvíz-hálózat fenntartási terv elkészítése szükséges, amely meghatározza, hogy a város felszíni vízvezető hálózatának mely elemein milyen rendszerességgel milyen feladatokat kell elvégezni ahhoz, hogy a megfelelő megoldáshoz a feltételek biztosítása

megoldható, és a rendszer működtethető legyen. Mivel az esetek legnagyobb részében egyszerű betanított munkáról van szó, indokolt a tervezés során az alacsony képzettséget igénylő munkaerővel számolni, adott esetben közmunkások bevonásával.

2.3.4. Horizontális, a beavatkozások minden területére kiterjedő akciók

HA-27 – A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése

A változó világgazdasági helyzetben Tamásiban is egyre jobban igényli azt, hogy az alapvető infrastruktúra megfelelő szintű kiépülését követően a város demográfiai, társadalmi növekedését, gazdasági fellendülését a magánszféra által megvalósított és üzleti célból működtetett tevékenységek támogassák. A tervezett, nagyszabású beruházások – például gyógyszállók – működtetéséhez azonban a vármegye léptékénél jóval nagyobb körből indokolt toborozni a befektetőket. Így a kialakított lehetőségek kihasználása, az ehhez szükséges szakmai vagy pénzügyi befektetők megtalálása, idevonzása azt igényli, hogy Tamási az eddigieknél lényegesen ismertebb legyen az ország távolabbi vidékein is, és a tervek, az azokkal kapcsolatos kommunikáció a településen kívül, a megye és az ország szintjén is intenzív és vonzó legyen az üzleti szféra szereplői számára.

A marketing kommunikáció céljára el kell készíteni Tamási befektetési portfólióját, magyar és angol nyelven, amely a privát befektetők számára Tamási pozitívan tárgyszerű, adatolt rövid bemutatása mellett mindazon területeket, adataival, fejlesztési lehetőségeivel, dimenzióival együtt cserélhető, egységes felépítésű fejezetekkel magában foglalja. Ez az anyag használható fel – akár különböző változatokban – a sajtómunka, illetve a város fejlesztési lehetőségeinek a befektetési konferenciákon, ingatlanvásárokon és más hasonló rendezvényeken való bemutatása, illetve a befektetői tárgyalások során is.

Az eddig nagyrészt inkább pontszerű, egyedi pályázati beruházások helyett az akcióterületi megközelítésmód új módszereket igényel a projektvezetés szemszögéből is, hiszen ezeknél összetett, több elemből álló, többszereplős fejlesztési folyamatokat kell koordinálni az önkormányzat illetékeseinek. Itt a beruházási ismeretek, tapasztalatok mellett szükség van a stratégiai folyamatmenedzsment jellegű tudásra is, ami az akcióterületi tervben lefektetett tervek módosulása során lehetővé teszi azok gyors átalakítását, a változó helyzethez való igazítását is.

Mind a marketing kommunikáció, mind pedig az integrált programmenedzsment folyamatosan gyakorlandó tevékenység, amelyhez az önkormányzat szakmai stábjának a megerősítése szükséges. Ezek közül indokolt, hogy a fejlesztési marketing és kommunikációs munka számára a turizmus promóciójával egyébként is megbízott Városi Művelődési Központ stábján belül létesüljön két új pozíció, míg az integrált programmenedzsment számára a polgármesteri hivatal Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodáján belül célszerű egy három fős csoportot létrehozni, amely az akcióterületi és az egyedi projektek továbbtervezésének és megvalósítás-koordinációjának a feladatát végzi.

HA-28 – Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében

Tamási elindult a digitális átállás útján, így a város digitális infrastruktúrájának jelenlegi állapota megfelelő alapot biztosít a mindennapi működéshez: a 4G/4G+ alapú mobilhálózati lefedettség és a kiépített vezeték hálózatok kielégítik az alapvető kommunikációs és adatforgalmi igényeket, azonban az újgenerációs technológiák, mint az 5G vagy az IoT megoldások még csak korlátozottan érhetők el.

A város digitális átállását több tényező is nehezíti. A legjelentősebb akadályt a szemléletformálás hiánya és az új technológiáktól való idegenkedés jelenti. Ezt tovább súlyosbítja a város demográfiai helyzete: az elöregedő népesség és a fiatalok elvándorlása miatt a digitális kompetenciák fejlesztése különös kihívást jelent. Az önkormányzat korlátozott erőforrásai és a technológiai fejlődés gyors üteme szintén

megnehezítik a felzárkózást, amit az önkormányzati intézmények elavult informatikai infrastruktúrája, a speciális digitális eszközök és szoftverek hiánya tovább nehezít.

A digitális átállás alapjainak megteremtéséhez elengedhetetlen egy átfogó térinformatikai rendszer kiépítése, valamint egy egységes városi épületüzemeltetési stratégia kidolgozása. Az intézményi eszközpark korszerűsítése mellett kulcsfontosságú az egységes adatkezelési és megosztási protokoll kialakítása, amely biztosítja a hatékony információáramlást az érintett szereplők között.

A kormányzás területén az intelligens hivatal kialakítása jelenti a fő célt. Ez magában foglalja az e-ügyintézési szolgáltatások bővítését és egyszerűsítését, egy adatalapú döntéshozatali rendszer bevezetését, valamint a belső folyamatok digitalizációját és automatizálását. A hatékony működéshez elengedhetetlen a külső partnerségek kialakítása és erősítése.

A gazdasági szférában kiemelt figyelmet kap a vállalkozás- és befektetőbarát digitális ügyintézés fejlesztése. Indokolt egy olyan digitális platform létrehozása, amely támogatja az üzleti partnerségek kialakulását, valamint segítséget nyújt a helyi vállalkozások digitális jelenlétének erősítésében.

A mobilitás terén innovatív megoldások bevezetése javasolt: okos parkolási rendszerek kiépítése, a kerékpáros infrastruktúra digitális elemekkel történő fejlesztése, az elektromos töltőhálózat bővítése, valamint a közösségi közlekedés valós idejű információs rendszerének kialakítása.

A környezeti fenntarthatóság érdekében energetikai monitoring rendszer kiépítése szükséges, fejlesztve a városi automatizálási rendszereket, bevezetve intelligens hulladékgazdálkodási megoldásokat, és korszerűsítve a közvilágítást, okos technológiák alkalmazásával.

A digitális átállás az életkörülmények javítását szolgáló eszközként különösen hangsúlyos a felzárkóztató, ösztönző és kompetenciafejlesztő programok terén, beleértve a digitális kompetenciafejlesztéseket a lakosság számára. A fejlesztések sikere nagyban függ a felhasználók felkészültségétől, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a kompetenciafejlesztésre. Ennek központi eleme lesz a Digitális Tudásközpont létrehozása, ahol célzott képzési programok indulnak a különböző célcsoportok számára. Az intézményi dolgozók folyamatos továbbképzése mellett átfogó lakossági szemléletformáló kampányok is megvalósulnak.

A fejlesztések során kulcsfontosságú az intézmények közötti együttműködés erősítése és a lakossági visszajelzések folyamatos monitorozása. A digitális átállást fokozatosan, a felhasználói igények figyelembevételével célszerű megvalósítani, különös figyelmet fordítva a digitális szakadék csökkentésére és a sérülékeny társadalmi csoportok bevonására. A sikerhez elengedhetetlen a gyors és határozott cselekvés, ugyanakkor a körültekintő tervezés és a fokozatos, de következetes megvalósítás.

2.4. A településfejlesztési akciók és beavatkozások összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az önkormányzat rövid távú fejlesztése jelenleg a fürdő újjáépítése és rekonstrukciója, ahol rendelkezésre áll a pénzügyi terv, ezt várhatóan egészében kormányzati elosztású forrásokból valósítják meg.

A többi beavatkozás pénzügyi terve azok részletes megoldásainak és ütemezésének ismeretében készíthető el. Az alábbi táblázat ezért az egyes középtávú beavatkozások forrásigényének a nagyságrendjét jelzi, a jóváhagyáskori árszinten becsülve azokat. Az egyes akcióterületeken a tényleges költségek a fejlesztési tanulmánytervek alapján lesznek meghatározhatók, a más tulajdonosok, beruházók által megvalósítandó aktivitások forrásigényével és fedezetvállalásával együtt.

Jel	Tevékenység	<20 millió Ft	20-50 millió Ft	50-200 millió Ft	200< millió Ft
BV-1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása				
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása				
LT-3	A József Attila lakótelep köztérmegeújításai beavatkozásai				
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegeújítási beavatkozásai				
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése				
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése				
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása				
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása				
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása				
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele				
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése				
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben				
VA-13	Fiatalközösségek letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban				
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban				
VA-15	Tanuszoda létrehozása				
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása				
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése				
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével				
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése				
GE-20	Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése				
GE-21	Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése				

Jel	Tevékenység	<20 millió Ft	20-50 millió Ft	50-200 millió Ft	200< millió Ft
GE-22	A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel				
GE-23	A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal				
GE-24	Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére				
GE-25	A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése				
GE-26	A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele				
HA-27	A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése				
HA-28	Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében				

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az antiszegregációs programot a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló jogszabály előírásai szerint szükséges elkészíteni. Bár a rendelet a 2022-es népszámlálási adatok felhasználását írja elő, ezek feldolgozása még nem teljes körű, így egyelőre a szegregációs mutatók csak a 2011-es népszámlálási adatok alapján állnak rendelkezésre.

Tekintettel arra, hogy a város az elmúlt években jelentős lépéseket tett a szegregáció megszüntetésére, a 2022. évi adatok megjelenéséig az sem ismert, hogy egyáltalán maradt-e statisztikai értelemben vett szegregátum a városban, de a hátrányos helyzetű lakosokról való gondoskodás a jogszabályi előírásoktól függetlenül is indokolja az esélyegyenlőség megteremtését célzó intézkedéseket.

A fentiek miatt az antiszegregációs program a 2011-es népszámlálás során azonosított szegregátumokra és az akkori adatokra támaszkodva került kidolgozásra.

A hivatkozott jogszabály 10.§ tartalmazza az antiszegregációs program tartalmi követelményeit, mely szerint:

- (2a) Ha településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület, a 3. melléklet 3. pontjában szereplő Cselekvési program részét képezi az anti-szegregációs program is, amely kijelöli
- a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedéseket (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása),
 - a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedéseket,
 - a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedéseket.
- (6) A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területtel rendelkező település az anti-szegregációs programot a Lechner Tudásközpont által fejlesztett és üzemeltetett Országos Szegregátum Térképben (a továbbiakban: OSZT) elérhető adatok alapján készíti el. Az OSZT a szegregációs mutató alapján meghatározott szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek térképi és a jogszabály 12. melléklet szerinti statisztikai adatait tartalmazó térinformatikai alkalmazás.

Az Országos Szegregátum Térkép és az adatok jelenleg még nem elérhetők.

A jogszabály 14. melléklete alapján:

A lehatárolás: a szegregációs mutató alapján történik, amely a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint a munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát jelenti az aktív korúakon (15–64 év) belül.

A mutató számítása a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztásával történik, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

A szegregációs mutató határértékei járászékhelyre vonatkozóan a következők:

- Szegregált terület az, amelynél a szegregációs mutató értéke nagyobb, vagy egyenlő mint 35 %.
- Szegregációval veszélyeztetett terület az, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb, vagy egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35 %.

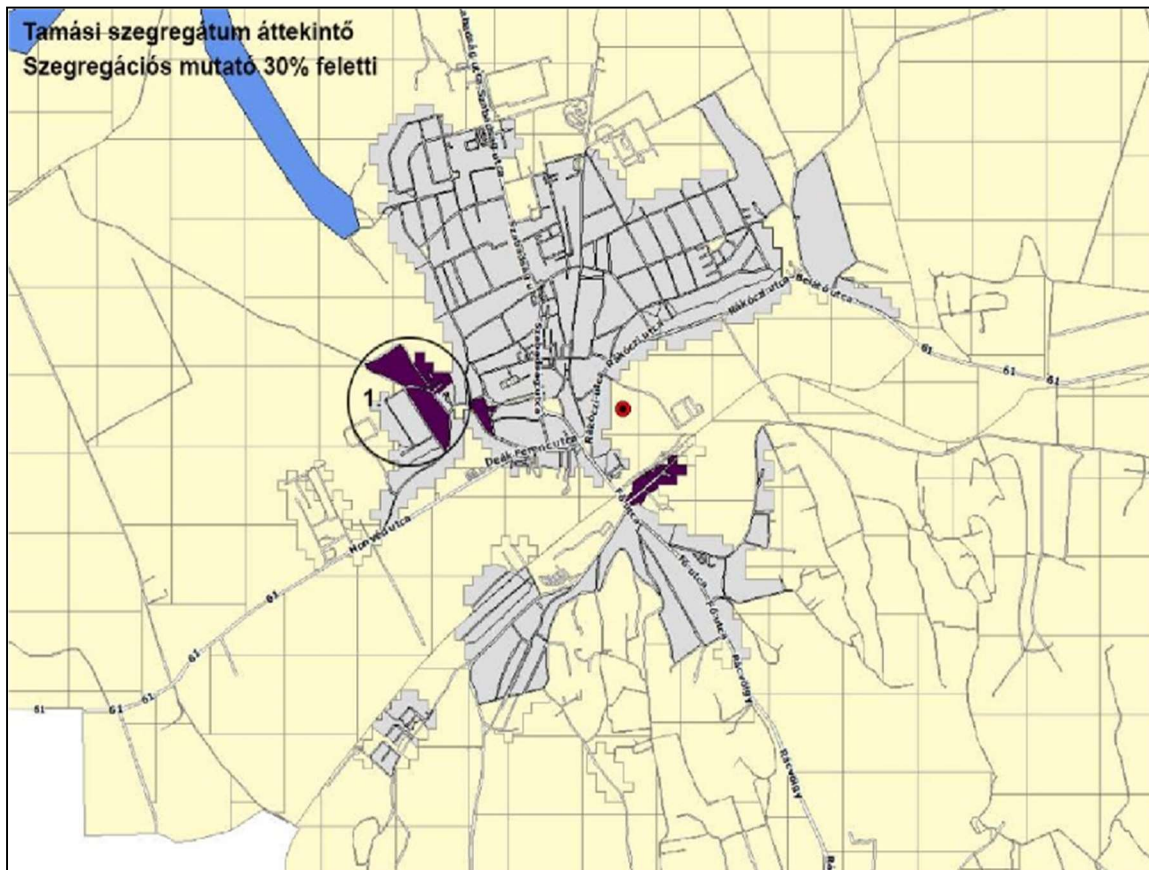
200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

Mivel a szegregátumok lehatárolása és jellemzése a 2011-es népszámlálási adatokon alapul, a továbbiakban összefoglalt kép a 2022-es népszámlálás szegregációs mutatóinak közzététele nyomán jelentősen módosulhat. Az új adatok alapján egyes jelenlegi szegregátumok kikerülhetnek ebből a besorolásból, míg más városrészek szegregátumként vagy szegregációval veszélyeztetett területként jelenhetnek meg. A területek társadalmi-gazdasági jellemzői is változhattak az elmúlt évtizedben, ezért az antiszegregációs program szerepe az ITS-en belül a KSH új adatainak megjelenését követően felülvizsgálatra és aktualizálásra szorul.

3.1. A város szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

A 2011-es népszámlálási adatok alapján Tamásiban három szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett terület volt található: egy belterületi szegregátum a városszövetbe ágyazottan (Kinizsi utca - Honvéd utca - Hunyadi utca - Bajza utca által határolt terület), valamint két külterületi településrész: Öreghenye (szegregátum) és Kosba (szegregációval veszélyeztetett terület), melyek a központi belterülettől délre helyezkednek el.

Tamási szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területeinek áttekintő térképe

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás adatai alapján

A szegregátumban a szegregációs mutató értéke 2011-ben 35,3% volt.

A területen 2011-ben 57 lakásban összesen 188-an éltek. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya 70%, míg a gazdaságilag nem aktívak aránya a lakónépességen belül 62,2%, amely megközelítette a 15–54 évesek lakosságán belüli arányát (63,3%). Az aktív korúak 58%-a nem rendelkezett rendszeres jövedelemmel. A szegregátum területe belterületen, a központ

szomszédságában található, ott a 0–14 közötti lakónépesség aránya ekkor 18,1 % volt. Az alacsony státuszú lakosság aránya (69,2%) a terület helyzetéhez képest nagyon magas volt.

A körül határolt terület kiépített infrastruktúrával rendelkezett, de magas volt a leromlott állagú épületek aránya. Az épületek negyede komfort nélküli vagy félkomfortos szükséglakás volt.

A Budai városrész a szegregátumok közül a legkedvezőbb adottságokkal rendelkezik: magasabb státuszú területekkel határos, és alapvető infrastruktúrával (víz, szennyvíz, csapadékvíz-elvezetés) ellátott. 2020-ban komplex felújítás keretében megújult a Hunyadi tér közösségi tere és az útburkolatok, azonban a szennyvíz-bekötések hiánya továbbra is problémát jelent egyes ingatlanoknál.

Az önkormányzat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesülettel együttműködve három, egymást kiegészítő projektet valósított meg a terület rehabilitációja érdekében:

1. TOP-5.2.1 "Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex program" (2022-ig)
 - szociális munka
 - foglalkoztatás-fejlesztés
 - egészségügyi programok
 - szolgáltatásfejlesztés
2. TOP-4.3.1-15 "Leromlott városi területek rehabilitációja"
 - szociális bérlakások kialakítása
3. TOP-2.1.1 "Barnamezős területek rehabilitációja"
 - volt kenyérgyár átalakítása "Sportok házává"
 - közösségi és sportolási lehetőségek biztosítása a szegregátumban élők számára

Az egyes érintett területek jellemzői a következők

3.1.1. 1. szegregátum: Öreghenye (külterület)

Öreghenye szegregációs értéke 35,9% volt.

A városrész 57 fős lakossága 2011-ben a legsúlyosabb szociális problémákkal küzdött a vizsgált területek közül. Ezt jelezték a kiugróan kedvezőtlen mutatók: az alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya (83,3%), a munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak jelentős száma (71,8%), valamint a foglalkoztatott nélküli háztartások (66,7%), a munkanélküliek (38,9%) és a gazdaságilag inaktívak (68,4%) kiemelkedően magas aránya. A foglalkoztatottság itt volt a legalacsonyabb (28,2%). A terület 5 km-re fekszik a városközponttól.

A lakások 83,3%-a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás volt. A 0–14 évesek aránya 22,9 %, az alacsony státuszú lakosság aránya 72,7 % volt.

A területen az infrastruktúra hiányos volt: nem rendelkezett szilárd útburkolattal, kiépített ivóvíz- és gázhálózattal, valamint magas volt a leromlott állapotú épületek aránya.

3.1.2. Szegregációval veszélyeztetett terület: Kosba (külterület)

A terület szegregációs indexe 2011-ben 31%, lakosság száma 89 fő volt. A 0–14 évesek aránya 22,5% volt, itt volt a legmagasabb az alacsony komfortfokozatú (86,7%) és az egyszobás lakások aránya (48%). A három vizsgált terület közül itt regisztrálták a legmagasabb foglalkoztatottsági arányt (48,4%), azonban a foglalkoztatottak 93,3%-a alacsony presztízsű munkakörökben dolgozott.

A területre jellemző volt a hiányos infrastruktúra (út, ivóvíz- és gázhálózat), valamint magas volt a leromlott állagú épületek aránya is.

Öreghenye és Kosba területe eredetileg a Tolnai borvidék része volt, jelentős szőlő- és gyümölcsstermesztési hagyományokkal. Az egykor virágzó szőlőtermelés azonban visszaszorult, a terület pedig fokozatosan alakult át lakóövezetté: a legrégebbi ház 1898-ból származik, majd az 1950-es évektől vegyes falazatú, az 1970-es évektől pedig már téglából épült, központi fűtéses lakóházak jelentek meg a területen. Az alacsony ingatlanárak és a közműhálózat hiányából adódó alacsonyabb fenntartási költségek miatt természetes módon a legalacsonyabb státuszú társadalmi csoportok költöztek a területre.

A külterületi szegregátumok felszámolása a magántulajdonú ingatlanok magas aránya, a szociális bérlakások hiánya és az ott élők anyagi korlátai miatt egyelőre nem lehetséges. Az önkormányzat a korábbi infrastrukturális fejlesztéseket követően most elsősorban a humán szolgáltatások fejlesztésére, az ott élők képzettségének és munkaerőpiaci kompetenciáinak javítására koncentrált, ehhez keres pályázati és egyéb fejlesztési forrásokat.

3.1.3. A gyermekek helyzete a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területeken:

A szegregált területeken a városi átlaghoz képest magasabb a gyermekek és fiatalok, illetve a nagycsaládosok aránya. A szegregátumokban élők hátrányos helyzetének fő jellemzői:

1. Alacsony iskolai végzettség (többnyire maximum 8 általános), magas iskolai lemorzsolódás, alacsony továbbtanulási hajlandóság.
2. Korlátozott foglalkoztatási lehetőségek, magas munkanélküliség, a háztartások fő bevételét a szociális és családtámogatási ellátások jelentik.
3. Rossz lakhatási körülmények, alacsony komfortfokozat, hiányos közműellátottság, tartós megélhetési nehézségek.
4. Egészségtelen életmód (táplálkozás, mozgáshiány), szenvedélybetegségek jelenléte.

A szegregátumokban élő gyermekek szociális, egészségügyi helyzete és szolgáltatásokhoz való hozzáférése elmarad a városi átlagtól. A közszolgáltatások többsége csak a városközpontban érhető el, a távolság, a közösségi közlekedés hiánya és saját gépjármű hiányában a hozzáférésük korlátozott.

A HEP-ben azonosított problémák, melyek a szegregátumokra is vonatkoznak:

Probléma	Fejlesztési lehetősége
A külterületen vagy szegregált területeken lakó gyermekek számára hátrányt jelent a távolság és közlekedés megoldatlansága, nehezen éri el őket utazó gyógypedagógus, nehezen jutnak be az óvodéba, iskolába.	Gyermekek számára biztosított szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása
180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek szociális hátrányainak fokozódása	A munka világába történő visszakkerülést segítő ismeretek és készségek szinten tartása, fejlesztése, mentális állapot óvása
Kompetencia hiányok a roma népesség körében, foglalkoztatás akadályoztatottságának fő oka.	Kompetencia fejlesztést célzó programok, tevékenységek az éritett célcsoport részére
Nem áll rendelkezésre megfelelő adat a mélyszegénységben élő gyermekek számáról	Felmérés elvégzése a mélyszegénységben élő gyermekek számáról. A helyzetfeltárásból adódóan lehetőség nyílik a szociális hátrányok

	enyhítésére, a változások követésére a potenciális partnerek bevonásával
Idősek elmagányosodásának megelőzése, visszafordítása	Az elmagányosodás megelőzése érdekében aktivitást megőrző programok szervezése
Idős, beteg emberek ápolása, gondozása	Az idős, segítségre, ápolásra szoruló emberek részére bentlakásos szociális intézmény kialakítása pályázati forrásból
Nők számára nem áll rendelkezésre krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a városban	Törekvés a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások biztosítására, anyaatthon kialakítása, pályázati forrásból erre szolgáló épület építése

3.2. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Tamási 2023-ban megújított Helyi Esélyegyenlőségi Programja a szegregátumokra vonatkozóan a következő jövőképet tartalmazza:

A szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területalapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerőpiac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak.

Bár a 2011-es népszámlálás óta eltelt időszak szegregációs mutatóiról nem állnak rendelkezésre friss statisztikai adatok, a Helyi Esélyegyenlőségi Program megállapításaira támaszkodva készítjük el az antiszegregációs tervet, amely az alábbi célrendszerre épül:

3.2.1. Antiszegregációs célok

Tamási város elkötelezett az esélyegyenlőség és társadalmi integráció megteremtése mellett. A célok elérése érdekében komplex beavatkozási rendszert alakít ki, amely egyaránt tartalmaz infrastrukturális fejlesztéseket és humán szolgáltatásokat. A beavatkozások fókuszában a következők állnak:

- a lakhatási feltételek javítása
- a foglalkoztatási esélyek növelése
- az oktatási integráció erősítése (különös tekintettel a korai fejlesztésre és iskolai előrehaladásra)
- a szociális és egyéb (képzési, foglalkoztatási és közösségi) szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- az időskori szegregálódás megelőzése

A város a fejlesztések tervezése során kiemelt figyelmet fordít arra, hogy azok ne erősítsék a szegregációs folyamatokat. A célok megvalósítása érdekében széleskörű partnerséget alakít ki az önkormányzati intézmények, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, az egyházak és civil szervezetek bevonásával.

A program megvalósításának nyomon követésére Integrációs kerekasztal jön létre, amely rendszeresen értékeli az intézkedések hatékonyságát és javaslatokat fogalmaz meg a szükséges beavatkozásokra.

3.2.2. Az antiszegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen.	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése. A lemorzsolódás csökkentése. Kompetenciafejlesztés
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése. Az elsődleges munkaerőpiacon megjelenők számának növekedése. Szükséges kompetenciák fejlesztése, különös tekintettel a digitális átállás okozta munkaerőpiaci változásokra. Digitális kompetenciák fejlesztése
4. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása. <ul style="list-style-type: none"> - területi hozzáférés - szolgáltatások digitalizációja - szolgáltatások eljuttatása (mobil szolgáltatások biztosítása)
5. Kríziskezelés megoldása	Nők, gyermek számára krízishelyzet megoldását szolgáló szolgáltatások létrehozása.
6. Idősek segítése	Idősek számára az elmagányosodást és demenciát megelőző szolgáltatások biztosítása Idősek számára az egészségügyi és egyéb szolgáltatások elérhetővé tétele. Digitális kompetenciák fejlesztése

Az azonosított szegregátumok fejlesztési lehetőségei között szerepelnek olyan infrastrukturális beavatkozások, mint a lakókörnyezet rehabilitációja, a közművek kiépítése, az úthálózat fejlesztése és a városközpont biztonságos megközelíthetőségének kialakítása. Ezek megvalósítása azonban jelentős forrásigénnyel bír, amit a jelenlegi költségvetési és pályázati lehetőségek nem tesznek lehetővé. Ezért az önkormányzat elsődlegesen olyan beavatkozásokat tervez, amelyek a humán erőforrások fejlesztésére és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására irányulnak. A mobilizációs program

kidolgozása és a rendezési terv szükséges módosítása ugyanakkor megteremtheti az alapját a későbbi infrastrukturális fejlesztéseknek is, amennyiben erre források nyílnak meg.

3.2.3. A lakhatási problémák kezelése

A szegregátumokban található lakásállomány jellemzően kedvezőtlen állapotú, gyakran egészségre is veszélyes. A lakhatási körülmények javítására elméletileg több megoldás is kínálkozik:

- az ingatlanok felújítása pályázati támogatással és önerővel
- önkormányzati tulajdonszerzés és a lakók integrált környezetbe költöztetése
- bérlakás-csereprogram magasabb komfortfokozatú lakásokba
- önkormányzati bérlakások felújítása, korszerűsítése

Jelenleg azonban az önkormányzat mozgásteret rendkívül korlátozott a szociális bérlakások alacsony száma és a forráshiány miatt. Rövid távon egy kisebb volumenű helyi ingatlanfelújítási pályázati alap létrehozása jelenthetne megoldást (erre van már működő példa a településen) a legsürgetőbb lakhatási problémák kezelésére. Hosszabb távon pedig a külső források folyamatos monitorozása és egy átfogó lakásmobilitási program kidolgozása lehet a megoldás.

3.2.4. Mobilizációs program

A szegregált területekről való kiköltözést célzó mobilizációs programok sikere nemcsak forrásfüggő, hanem gyakran a lakosság ellenállásába is ütközik. A megszokott környezet elhagyásától, az új helyzettől és a beilleszkedéstől való félelem sok esetben visszatartó erő.

A mobilizációs program kettős célt szolgál: csökkenteni a hátrányos helyzetű családok koncentrációját, ugyanakkor megakadályozni újabb szegregátumok kialakulását. Ennek érdekében az önkormányzat és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat évente egyeztet a bérlakások kiutalásáról, ahol a szegregátumban élő családok többletpontokat kaphatnak pályázatuk elbírálása során. A kérelmeket folyamatosan lehet benyújtani, elbírálásukért a polgármester, a jegyző és a RNÖ elnöke felel.

3.2.5. Munkaerőpiaci integráció, elhelyezkedés

A szegregált területeken élők társadalmi felzárkózásának egyik legnagyobb kihívása a munkaerőpiaci integráció. A helyzetet a következő években, évtizedben tovább nehezíti a digitalizáció térnyerése, amely még inkább korlátozza az alacsony végzettségűek elhelyezkedési lehetőségeit.

A probléma kezelése komplex megközelítést igényel:

- az alacsony végzettségű felnőttek számára olyan munkalehetőségek feltérképezése és kialakítása, amelyek reális alternatívát jelentenek a digitalizálódó munkaerőpiacon
- célzott képzési programok a piacképes szakmák elsajátítására
- a fiatal generáció digitális leszakadásának megelőzése, kompetenciafejlesztő programokkal
- foglalkoztatási programok indítása, amelyek segítik a munka világába való tartós visszatérést

3.2.6. Oktatási és képzési programok indítása

A munkaerőpiaci integráció sikeréhez elengedhetetlen a képzési programok személyre szabott kialakítása. A szegregált területeken élők esetében első lépésként fel kell mérni:

- jelenlegi képzettségi szintjüket
- munkatapasztalataikat
- tanulási motivációjukat és képességeiket

A képzési program két fő célcsoportra fókuszál:

1. Alapfokú végzettséggel nem rendelkezők számára:

- alapfokú végzettség megszerzése
- alapvető készségek fejlesztése (írás, olvasás)
- digitális alapkompenciák elsajátítása

2. Alapfokú végzettséggel rendelkezők számára:

- helyi munkaerőpiaci igényekre reagáló, valamint a célcsoport számára elvégezhető szakképzés
- hiányszakmákra való felkészítés
- digitális kompetenciák fejlesztése

Az önkormányzat a helyi vállalkozókkal együttműködve felméri a térség hiányszakmáit és az ezekhez szükséges képzési kapacitásokat. A képzések megvalósíthatók mind iskolarendszerű oktatás, mind felnőttképzési programok vagy vállalati belső képzések keretében, az érintettek igényeihez igazodva.

3.2.7. Az időskori szegregálódás megelőzése

Az antiszegregációs program kiemelt figyelmet fordít egy új típusú társadalmi jelenségre: az időskori szegregátumok kialakulására, amely akkor következik be, amikor egy településrészen a népesség korösszetétele felgyorsult ütemben tolódik el az idősebb korosztályok felé, jellemzően a fiatalabb generációk elvándorlása miatt. Ennek megelőzése érdekében kulcsfontosságú:

- az idősek mentális és fizikai aktivitásának fenntartása,
- a demencia megelőzése,
- az elszegényedés megelőzése, valamint a digitális kompetenciák fejlesztése.

A program célja olyan támogató környezet kialakítása, amely lehetővé teszi az idős generáció aktív és méltóságteljes életvitelének fenntartását, megelőzve ezzel az elszigetelődést és a szegregációs folyamatok felerősödését.

3.3. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A fejlesztések tervezése és megvalósítása során alapelveként kell érvényesíteni, hogy egyetlen beavatkozás sem erősítheti a szegregációt vagy az esélyegyenlőtlenséget. Ezt az elvet a település minden stratégiai dokumentumában és helyi rendeletében is biztosítani kell.

A programok társadalmi elfogadottságához folyamatos párbeszédet kell folytatni az érintettekkel és érdekelttel (intézmények, szolgáltatók, civil szervezetek, egyházi szervezetek, valamint a célcsoport csoportjai), különös tekintettel a Roma Nemzetiségi Önkormányzatra. A párbeszéd megkezdése előtt javasolt egy helyi stakeholder mátrix (érintettek elemzése) elkészítése.

A közösségi és szolgáltató funkciókat integrált környezetben kell kialakítani, biztosítva azok fizikai és társadalmi hozzáférhetőségét minden lakossági csoport számára. A fejlesztésekről és programokról célzott tájékoztatást kell nyújtani, kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű csoportok információhoz jutására.

3.4. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt erősítő külső folyamatok az elmúlt években különösen intenzívvé váltak. A gazdasági válságok mellett a COVID-19 járvány, az orosz-ukrán háború és az infláció is súlyosan érintette az egész magyar társadalmat, de különösen a hátrányos helyzetű csoportokat. A globalizáció hatásai, azon belül digitális átállás tovább mélyítik a szakadékot, különösen az alacsony iskolai végzettségűek esetében, akik egyre távolabb kerülnek a munkajövedelem lehetőségétől.

Az önkormányzat mozgásterét jelentősen szűkíti a növekvő feladatellátási kötelezettség mellett a csökkenő finanszírozás. Hasonló a helyzet az oktatási, szociális és egészségügyi ellátórendszerrel, amelyek kulcsszerepet játszhatnak a szegregáció mérséklésében. Az önkormányzatnak és partnereinek ezért fokozott figyelmet kell fordítania a belső erőforrások és külső források, különösen a pályázati lehetőségek feltárására.

3.5. A tervezett intézkedések ütemezése és forrás háttere

3.5.1. Horizontális célok elérésére meghatározott intézkedések

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal működtetése	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével, intézményekkel és civil szervezetekkel	Nem releváns	2025-
2. Oktatási integráció biztosítása	A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének biztosítása az óvodai és iskolai feladatellátási helyek között	Jegyző	Nem releváns	2025-
	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése, a lemorzsolódás csökkentése: kompetenciafejlesztés, felzárkóztatás, digitális kompetenciák fejlesztése	Oktatási és köznevelési intézmények vezetői, együttműködve a kulturális intézmények vezetőivel és civil szervezetekkel	TOP Plusz 3.1.3 – Helyi humán fejlesztések, Nemzeti Együttműködési Alap pályázatai, ERASMUS Plusz	2025-
	Nyári napközi biztosítása (étkeztetéssel)	Polgármester	saját forrás, nyári gyermekétkeztetési pályázat	2025-

	Tanoda típusú szolgáltatások biztosítása	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével, civil szervezetekkel	TOP Plusz 3.1.3 – Helyi humán fejlesztések, megjelenés esetén EFOP Plusz források	2025-
	Hátrányos helyzetű általános és középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása	Polgármester	TOP Plusz 3.1.3 – Helyi humán fejlesztések, megjelenés esetén EFOP Plusz források, saját forrás	2025-
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosság foglalkoztathatóságának és a helyi hiányszakmák felmérése. Felzárkóztató képzés, szakképzés és felnőttképzés lehetőségeinek vizsgálata a munkaerőpiaci igényeknek való megfelelés szempontjából. Digitális kompetenciák fejlesztése.	Polgármester	Foglalkoztatási Paktum keretében rendelkezésre álló források, TOP Plusz 3.1.3 – Helyi humán fejlesztések, Megjelenés esetén EFOP Plusz források, saját forrás	2025-
4. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Területi hozzáférés – ügyintézéshez való eljutás megoldása, szolgáltatások digitalizációja (egyben a szükséges kompetenciák fejlesztése) és szolgáltatások mobilizálása	Polgármester, együttműködésben az intézményekkel, civil szervezetekkel	Megjelenés esetén EFOP Plusz források, saját forrás	2025-
5. Kríziskezelés megoldása	Nők, gyermekek krízishelyzetben történő segítése. Szolgáltatások biztosítása.	Polgármester, együttműködésben az intézményekkel, civil szervezetekkel	Megjelenés esetén EFOP Plusz források, saját forrás	2025-
6. Idősek segítése	Idősek számára az elmagányosodást és demenciát megelőző szolgáltatások biztosítása	Polgármester, együttműködve az intézményekkel, civil	TOP Plusz 3.1.3 – Helyi humán fejlesztések, megjelenés esetén EFOP Plusz források, saját forrás	2025-

	Idősek számára az egészségügyi és egyéb szolgáltatások elérhetővé tétele. Digitális kompetenciák fejlesztése	szervezetekkel, egyházi szervezetekkel		
--	---	--	--	--

3.5.2. A tervezett, szegregátum specifikus intézkedések

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. szegregátum, Budai városrész	Lakhatás feltételeinek javítása, ingatlanok felújításával, korszerűsítésével	Lakókörnyezet rehabilitációja	polgármester	saját forrás	2025-2030
2. szegregátum, Öreghenye, sz.v. t.: Kosba	Nyári napközi biztosítása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	TOP Plusz	2025-2030
2. szegregátum, Öreghenye, sz.v. t.: Kosba	Gyermekek felzárkóztatási, kompetenciafejlesztési programja	Felzárkózás elősegítése	polgármester	TOP Plusz	2025-
2. szegregátum, Öreghenye, sz.v. t.: Kosba	Felzárkóztató oktatás megszervezése, digitális kompetenciafejlesztés	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	TOP Plusz	2025-
1.,2. szegregátum, Budai városrész, Öreghenye, sz.v. t.: Kosba	Idősek elmagányosodásának és demencia megelőzése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Szociális intézmény	TOP Plusz, saját forrás	2025-

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A jogszabályi előírások szerint a külső összefüggések című alfejezet a stratégia illeszkedését mutatja be a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákhoz, az önkormányzat gazdasági programjához, a települési környezetvédelmi programhoz és más környezetvédelmi tervekhez, bemutatja a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhangot, míg a belső összefüggések alfejezete a megfogalmazott célok logikai összefüggéseit, a helyzetértékelésben beazonosított problémák megoldását, a stratégia megvalósíthatóságát, és a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatását mutatja be.

4.1. Külső összefüggések

Az ITS tervezése az alábbi hatályos tervdokumentumok ismeretében, azok megállapításainak lehetőség szerinti figyelembe vételével készült.

1. Tamási Város Településfejlesztési Konceptiója – 2018
2. Tamási Város Településszerkezeti Terve – 2017
3. Tamási Város Helyi Építési Szabályzata – 2024
4. Tamási Város örökségvédelmi hatástanulmány – 2017, aktualizálva 2024
5. Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó vizsgálat – 2015, aktualizálva 2024
6. Tamási gazdasági programja 2020-2025 – 2020
7. Tamási Város sportkonceptiója 2022-2027 – 2022
8. Tamási települési arculati kézikönyv, 2017
9. Tamási Város környezetvédelmi programja 2021-2026 – 2021
10. Tamási Város fenntartható városfejlesztési stratégiája 2022-2027 – 2022
11. Településszonda Tamási 2022-2037, Helyzetkép és fejlesztési javaslatok Tamási Okos Város Stratégiájának elkészítéséhez – 2022
12. Helyi esélyegyenlőségi program – 2017, felülvizsgálva 2021, 2022
13. Tamási Város vízkárelhárítási terve, tervezet - 2024

A dokumentumok áttekintéséből látható, hogy Tamási maradéktalanul és folyamatosan magas színvonalú, jól karbantartott településrendezési tervekkel rendelkezik, és – részben kötelező, részben önként vállalt feladatként – számos ágazatot illetően van hatályban stratégiai, illetve operatív terve is.

Az egyes tervekkel való összefüggések terén általánosságban leszögezhető, hogy az ITS felülvizsgálata során nem vált szükségessé a hatályos településrendezési tervek módosítása, viszont a különféle időpontban, más-más adatrendszerre épülő ágazati stratégiák általában leginkább a város belső viszonyainak, a helyi lakosságot szolgáló szolgáltatásokat, az ezekhez szükséges beavatkozásokat célozzák meg, amelyek jelentős része az elmúlt években meg is valósult. Az ilyen dokumentumokban megfogalmazottaknak az ITS felülvizsgálatában foglalt újabb javaslatok nem mondanak ellent, hanem inkább kiegészítik azokat, úgy, hogy azok összességükben minél inkább város legfontosabb kihívásait jelentős társadalmi és gazdasági problémákra adjanak megoldást, esetenként a távolabbi jövőbe tolva egyes komfortnövelő, de nagy költségigényű beruházásokat, és előtérbe helyezve a város összehangolt társadalmi és gazdasági fejlődéséhez nélkülözhetetlen, de a beruházásorientált tervekben eddig nem szereplő stratégiák, illetve soft jellegű, kevésbé beruházásfüggő beavatkozások javaslatait.

Az egyes tervek tekintetében az összefüggések az alábbiak:

4.1.1. Kapcsolat a településrendezési eszközökkel

A tervezett beavatkozások mindenben megfelelnek a hatályos településszerkezeti tervben, helyi építési szabályzatban és szabályozási tervben foglaltaknak, így azok módosítása ezek miatt nem szükséges.

4.1.2. Illeszkedés az ágazati stratégiákhoz

A településrendezési tervek mellett Tamási számos ágazati stratégiával, programmal rendelkezik, amelyeknek sok eleme elfogadása óta megvalósult. Az ITS ezeknek a legfontosabb olyan elemeit – például a Gyógyhely kiemelt szerepét, a csapadékvíz-elvezetés teendőit, vagy éppen a kerékpárút-hálózat fejlesztését – , amelyek meghatározó szerepet játszanak a város fejlődésében, és megvalósításuk forrásoldalról is reálisnak mondható – beilleszti saját rendszerébe. Azoknál az ágazati stratégiákban foglalt nagyszabású önkormányzati beruházásoknál, amelyek jobban megvalósíthatók a magántőke szerepvállalásával és működtetésével,

4.1.3. Kapcsolat az önkormányzat gazdasági programjával

A stratégia teljes összhangban van az önkormányzat 2020-2025 közötti időszakra tervezett gazdasági programjának célkitűzéseivel. Mivel azonban a tervezési időszak legnagyobb része már elmúlt, a stratégia azoknak a beavatkozásoknak egy részét, amelyek mindeddig nem valósultak meg, és előkészítésük is legfeljebb kezdeti stádiumban van, lehetőség szerint a privátszféra bevonásával kívánja megvalósítani, azokat pedig, amelyek előkészítése hiányzik, és nem tartoznak a város legfontosabb kitérési pontjai közé, a távolabbi jövőbe tolja el.

4.1.4. Összhang a települési környezetvédelmi programmal

A stratégia összhangban van a város 2021. márciusában elfogadott környezetvédelmi programjával, figyelembe véve azt is, hogy a program több helyen akkor folyamatban lévő, azóta megvalósult beavatkozásokkal is foglalkozik.

4.1.5. Kapcsolat a megyei és országos területfejlesztési tervdokumentumokkal

A stratégiát megalapozó Településfejlesztési Koncepció – ahogyan azt a megfelelő fejezete rögzíti – szorosan követi a megyei területfejlesztési koncepcióban foglalt célrendszert, így a stratégia is közvetett, de határozott logikai kapcsolatban áll a megyei területfejlesztési tervdokumentumokkal.

Az ITS tartalmazza azokat a célterületeket és beavatkozásokat, amelyek a megyei tervek szerint Tamási fejlődéséhez szükségesek, így a kormányzati elosztású támogatások igénybe vételéhez is alkalmat teremt.

4.1.6. Kapcsolat Tolna vármegye területrendezési tervével

Tekintettel arra, hogy Tamási településrendezési tervei összhangban vannak a megyei területrendezési tervvel, és az ITS nem igényli a településrendezési tervek módosítását, a stratégia nem mond ellent a vármegye területrendezési tervével.

4.1.7. A művi és természeti védettségekkel való összhang

Tamásiban számos épített és természeti érték található, amelyek a különféle védettségek széles skálájával rendelkeznek.

4.1.7.1. Épített környezet

A város területén 130, az országosan védett épített örökséghez tartozó, a településrendezési tervekben feltüntetett régészeti lelőhely terület található, amelyeket ezek a tervek az országosan érvényes és helyi

jogszabályokkal együtt megfelelően védenek. Az aktualizált örökségvédelmi hatástanulmány alapján – amely a régészet területén nem tárt fel az eddigi listához képest újabb védendő elemeket – megállapítható, hogy az ITS-ben foglaltak nem veszélyeztetik a régészeti lelőhelyek megóvását. Ugyanakkor az is tény, hogy Tamási nem rendelkezik olyan régészeti örökséggel, ami a nem szakmabeli kívülállók számára is növelné a város érdekességét, vonzerejét, azok inkább a régészet szakértői számára fontosak, illetve megfelelő kommunikáció esetén növelhetik a városi identitást is.

A város négy műemléke, amely szintén az épített környezet országosan szinten védett elemeihez tartozik, a következők:

- Római katolikus templom
- Rozália (Kálvária) kápolna
- Esterházy (vadász)kastély
- Cseringáti vízimalom

A műemlékek mindegyike egyházi, vagy magántulajdonban van, karbantartásuk alapvetően a tulajdonos feladata, jogi védelmük pedig a kormányzaté. Indokolt viszont, hogy mivel az ilyen objektumok léte, érdekessége, vonzereje a város identitását, érdekességét, vonzerejét növeli, az önkormányzat nem pénzügyi jellegű támogatásokat nyújtson szükség esetén a tulajdonos számára a megfelelő állapotban tartáshoz, illetve a közérdeket is szolgáló hasznosításhoz.

A helyi építési szabályzat melléklete 59 építményt helyezett helyi védelem alá, amelyek túlnyomó többsége lakóépület, de ide tartozik a városháza, az evangélikus templom, az öreghenyei kápolna, egy temetői mauzóleum, több kőkereszt, szobor, és a régi építésű, jellegzetes adorjánpusztai magtár is. A helyi védett épületek felújításához az önkormányzat anyagi hozzájárulást nyújt, a lakóépületek megfelelő hasznosítását az ITS a betelepülni szándékozók számára nyújtani kívánt információs segítséggel, közvetítéssel kívánja előmozdítani. A védett objektumokat tehát az ITS az értékőrző fejlesztés jegyében a védelem céljának megfelelően kívánja hasznosítani. Megfontolandó lehet a továbbiakban ugyanakkor a város középkori magja településszerkezetének területi védelem alá helyezése.

4.1.7.2. Természeti értékek

Tamási igen gazdag természeti örökségi értékekben is, amelyek közül kiemelkednek a vizes élőhelyekhez, a madárvilághoz kapcsolódó területek, továbbá a kirándulásoknak teret adó erdők, és a vadállomány is, amelyek közül a dámszarvas egyfajta identitásképző elemként számos városi intézmény, üzlet elnevezésében is szerepet kapott.

A stratégia beavatkozásai az országosan védett természeti objektumokat nem érintik, természeti értékek helyi védelméről a városban mindeddig nem született döntés.

A város környezetvédelmi programja felsorolja a helyi védelemre érdemes elemeket és területeket, azonban azok védelmére mindeddig nem történt intézkedés. Eszerint helyi védelemre érdemes

- a Kossuth Lajos tér,
- a Várhegy,
- a római katolikus templom kertje,
- a Várady-ház kertje,
- az Esterházy vadászkastély kertje,
- a Zrínyi utcai fasor,
- Fornád-puszta központi zöldterülete.

A fentiek közül az ITS a Kossuth Lajos tér találkozóhellyé, közösségi térré alakítását tervezi, ami a jelenlegi parkolóhelyek egy részének áthelyezésével kedvezőbb helyzetbe hozhatja a tér értékeit.

Hasonlóan biztosabb lábakra kerülne az Esterházy-kastély megfelelő, exkluzív turisztikai hasznosítása esetén a kastélykert fenntartása is.

4.2. Belső összefüggések

A stratégia beavatkozásainak belső összefüggésrendszere világos: a három átfogó célterület térbeli összpontosítását megjelenítő öt akcióterületre koncentráltan jelennek meg a társadalmi és gazdasági fejlődést kulcsfontosságú elemként előmozdító jelentő beavatkozások – köztük a beruházásokkal –, úgy, hogy azok önmagukban és továbbgyűrűző hatásukon keresztül is növeljék Tamásinak a főként a korszerű minőségi szolgáltatásokra, turizmusra, annak fejlődésére irányzott társadalmi egyensúlyát és gazdasági prosperitását. Az akcióterületeken kívüli, egyedi beavatkozások ugyanebben a szellemben szolgálják az itt élők, idetelepülőket, és idelátogatók jobb életkörülményeinek a megteremtését.

Ezen belül a Belváros fejlesztései a helyiek, valamint az idelátogatók jobb kiszolgálását, szabadidő-eltöltését, megelégedettségét szolgálják, míg a Gyógynegyed fejlesztése a részben meglévő fürdő, és a jó adottságú környezet virágzó gazdaságot segítő turisztikai fejlesztését célozza, a gyógy- és wellness-turizmus magas hozzáadott értékű ágazataiban.

A lakótelepek közterületi és energetikai megújítása mind az ott élők, mind pedig a potenciális odaköltözők körében növelheti a város elismertségét, a déli fejlesztési terület pedig a kialakult oktatási és kereskedelmi létesítményeket kiegészítő, jelentős részben a város lakóit szolgáló sport- és rekreációs célokat szolgálja majd, harmóniában a Koppány-patak túloldalán fekvő Gyógynegyeddal, a térbeli közelség, a híd segítségével a térben is együttműködve. Mindez a különlegességet jelentő kerékpáros és lovas sportlétesítmények fejlesztésével együtt állandóan működő sportturizmust is eredményezhet, edzőtáborozások formájában.

A volt szovjet laktanya rozsdaovezeti akcióterülete egy részben már hasznosított, de jelentős részben még intenzívebb kihasználásra, nagyobb hozzáadott-érték teremtésre váró területen célozza meg a város gazdaságának erősítését, a természetközeli területek csökkenése nélkül.

Ezek a terjedő, egymást gerjesztő törekvések – az akcióterületeken kívüli, tovább a területhez nem kötött, soft és horizontális beavatkozásokkal, akciókkal együtt – biztosíthatják a továbbiakban azt, hogy Tamási valóban olyan pezsgő, az év egészében látogatható, emelkedő presztízsű lakossággal rendelkező jelentős forgalmú, ismert, és pozitív imázst hordó várossá válik, ahová érdemes befektetni, hiszen a privát erőfeszítések az önkormányzat és a helyi kisbefektetők beruházásaival kombinálva már komoly vonzerőt összpontosíthatnak a magas színvonalú marketing és PR munka, és az ezzel megnyert új piacok számára.

4.2.1. A célok logikai összefüggései

A stratégia célrendszere – bár az átfogó célok három nagy témakörbe csoportosítottak – lényegében egyazon logikai gondolatsorra fűződik fel, teljes mértékben eleget téve a helyzetértékelés során azonosított társadalmi és gazdasági kihívásoknak. Eszerint ugyanis a társadalmi státusát, demográfiai egyensúlyát lassan veszítő város népegyenszerkezete akkor lesz fenntarthatóbb és egészségesebb, ha megfelelő, magasabb képzettségű munkahelyeket és kellemes, városhoz méltóan komfortos életkörülményeket tud biztosítani a nyugodt, kellemes élet után vágyódó gyermekes fiatal pároknak, családoknak. Így ugyanis nem csak a beköltöző, hanem az ide született gyermekek is javítják majd a város népesedési mérlegét, illetve az itt élők társadalmi helyzetét, jövedelmi – és adózási – viszonyait. Ehhez a törekvéshez kínál kézenfekvő, az elmúlt évtizedek jelentős fejlődését szervesen folytató lehetőséget a turizmus olyan szerkezetfejlesztéses dinamizálása, amely az eddiginél határozottabban megfogalmazott turisztikai célcsoportoknak az eddigieknél lényegesen nagyobb látogató- és

vendégéjszaka-számát, ezzel együtt magasabb költségét biztosítja. Ez a fejlődés ugyanis a turizmus teljes vertikumában új, magasabb képzettséget igénylő munkahelyeket teremt, ide értve a csatlakozó szolgáltatások szegmenseit is. Mindez érzékelhetően növeli majd a jelenleg meglehetősen visszafogott helyi vásárlóerőt, és jelentősen megnöveli az egyéni és közösségi jövedelmeket, a szabadon elkölthető helyi önkormányzati közpénzeket egyaránt.

4.2.2. A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósítására tekintettel a fejlesztési forrásokkal viszonylag szerényen rendelkező önkormányzat szempontjából a tervezett beruházás-sorozat optimálisnak mondható, mivel azokat a tevékenységeket hagyja meg az önkormányzat saját megvalósításában, amelyek viszonylag szerény forrásigényűek, legalább részben finanszírozhatók a kormányzati elosztású támogatási forrásokból, adott esetben – pl. energetikai ügyekben – közvetlen brüsszeli források igénybevételét is lehetővé teszik, és hozzájárulnak a további forrásokat jelentő magántőkének az eddiginél szélesebb körű szerepvállalásához a város gazdaságának tartós fellendítésében.

Kulcskérdést jelent ebben a folyamatban, hogy néhány éven belül sikerül-e az önkormányzatnak befektetőket találnia a következő időszak legfontosabb vonzerőnövelő beruházásaihoz, a Gyógynegyed létesítményeihez, amelyek önmagukon túlmutatva bizonyítékkal szolgálhatnak a további beruházók, befektetők számára, hogy Tamásion nekik is érdemes befektetni saját kereskedelmi és szolgáltatói projektjükbe, ami viszont a tartós turisztikai növekedés, hozzáadott érték- és jövedelemtermelés elemi feltétele. Fontos pilléreket jelentenek ebben a folyamatban a turizmushoz is kapcsolódó sportlétesítmények, a lovas centrum és a VeloPark, amelyek hazai ritkaságukkal jelentős piaci igények kielégítését teszik lehetővé

Szintén alapvető kérdés, hogy mennyiben sikerül kiterjeszteni Tamási jelenleg erősödő hazai és nemzetközi marketing és PR tevékenységét, hiszen megfelelő hírverés, illetve a vevői elégedettség folyamatos mérése, a tapasztalatok visszacsatolása nélkül nem beszélhetünk fenntartható városfejlesztésről, és fenntartható turizmusról sem. Mivel ilyen kapacitása az önkormányzatnak jelenleg a Művelődési Központban van, indokolt ennek a tevékenységnek az oda telepítése, ahol a rendezvényszervezés, a turisztikai tájékoztatás eddigi munkájával kapcsolatosan már rendelkeznek olyan tapasztalatokkal, ami viszonylag könnyen kiterjeszthető a város és térsége hírnevének, előnyeinek, kínálatának elterjesztésére, a hazai és nemzetközi turisztikai piacokon.

Kulcsfontosságú eleme Tamási integrált városfejlesztésének a menedzsment kapacitások, módszerek rendelkezésre állása. Az elmúlt években a város sikeresen alkalmazta azt a stratégiát, hogy a privát beruházások számára megfelelő területet biztosítva saját tevékenységét egyes – egymáshoz csak lazán kapcsolódó – kulcsprojektek megvalósítására koncentráltak. Ez a hazai pályázati rendszerben eredményesen működő struktúrának bizonyult, az elmúlt évek társadalmi folyamatai gazdasági következményeikkel együtt azt mutatják, hogy a valós célok eléréséhez, a város szellemi tőkéjének a tartós gyarapítására, ehhez pedig a korábbtól részben eltérő módszerek alkalmazására van szükség. A sokszereplős akcióterületi menedzsment éppen a kommunikációval, marketinggel kiegészülve tudja a leginkább betölteni az elvárt szerepét. A fentiek természetesen érvényesek az egyes különálló beavatkozások megvalósításának módjára is, és magukkal hozzák egy a szakmában az elmúlt évtizedben háttérbe szorult tervtípusnak, a léptékben a teljes városra vonatkozó ITS és az egyes épületek műszaki tervei között helyet foglaló akcióterületi tervnek az előtérbe kerülését, ami részben a továbbtervezés, részben pedig a megvalósítás menedzsmentje számára szolgál itinerként, akkor is, ha a körülmények folyamatos változása miatt az ilyen tervek is rendszeresen módosulnak majd.

4.2.3. A tervezett tevékenységek egymásra hatása

A tervezett tevékenységek egymásra épülése, logikai rendje, világosan megválasztott, széles célközönsége pedig biztosítja azt, hogy a tervezett tevékenységek rendkívül pozitívan hassanak egymásra. Ezen belül kiemelt szerepe van a város ismertségét növelő kulturális tevékenységeknek, amelyek segítik a rendszerint tájékozatlan célközönség gondolkodásában Tamási kedvelt, vonzó városként való rögzítését, ami nélkülözhetetlen a befektetői érdeklődés felkeltéséhez. A többi tervezett tevékenységnek széles, stabil alapot biztosítanak azok a kommunikációs és marketing célt is szolgáló tervek, amelyek világosan tájékoztatják az érdeklődőket az egyes területeken megvalósítható beruházási lehetőségekről, és azok fontosabb körülményeiről. az uniós támogatásból, illetve az önkormányzat forrásaiból megvalósítani tervezett programelemek, amelyek Tamási vonzerejét növelve indokoltá teszik a privát befektetők szemében a minőségi turizmus felé történő további elmozduláshoz nélkülözhetetlen beruházások megvalósítását.

A középtávon megcélzott tevékenységek tehát mind a város társadalmi és gazdasági jólétének a növelését szolgálják, a távlati elképzelések közül a korábbinál kevésbé az önkormányzati beruházásokra, mint inkább a sokszereplős fejlesztésekkel kapcsolatos előkészítő és menedzsment munkára, marketingre fókuszálva, a beruházások közül annyit bevonva a feladatcsomagba, amennyi hatékonyan segíti a város jó hírnevének, vonzerejének növelését, előtérbe helyezve a meglévő kihasználatlan kapacitások kiaknázását a zöldmezős beruházásokkal szemben, illetve amennyi a közvetlen állapotromlás megelőzéséhez szükséges.

Ilyen módon a középtávon tervbevetett fejlesztések közeli kölcsönhatásban állnak egymással, ahol a kultúra vonzerejére épül a teljes folyamat, ahol az egyes elemek sikeressége, az erről szóló kommunikáció hatékonyan növeli a más beavatkozásokkal kapcsolatos érdeklődést, míg a tevékenységek és a külső kommunikáció huzamosabb hiánya a stagnálás állandósulását eredményezné.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégia során jelen tervezési fázisban a következő fontosabb kockázatokkal érdemes kalkulálni.

Kockázati típus	Kockázati tényezők, amelyek a fejlesztés megvalósulását veszélyeztetik	Milyen valószínűséggel következhetnek be 1-2-3-4-5	Milyen hatást gyakorolnak a fejlesztésre 1-2-3-4-5	A kockázati tényezők elhárítása
Társadalmi				
	A kulturális rendezvények nem váltják ki a kívánt érdeklődést, ismertséget	2	4	Újabb, nagyobb közérdeklődésre számot tartó események szervezése.
	A kommunikáció hiányosságai nem keltik fel az érdeklődést a potenciális beköltözői célcsoportban.	2	4	Folyamatos, felkészült, széles körű pozitív kommunikáció országos szinten.
	Az adókedvezmények nem váltják ki a remélt vonzerőt	3	4	Fokozottabb kommunikáció a megyei és országos gazdasági és szaksajtóban.
	A gyermekes családok nem találnak maguknak megfelelő lakásviszonyokat.	2	4	A közvetítést segítő tevékenység növelése.
Szervezeti				
	A szükséges kommunikációs és marketing munka túlságosan elhúzódik, érdektelenné válik.	1	2	Az elhúzódás, érdektelenség okainak feltárása után markánsabb, testreszabottabb kommunikáció indokolt.
	Egyes potenciális partnerek nem	2	3	A kieső, visszalépő partner helyére mielőbb új partnert kell keresni.

Kockázati típus	Kockázati tényezők, amelyek a fejlesztés megvalósulását veszélyeztetik	Milyen valószínűséggel következhetnek be 1-2-3-4-5	Milyen hatást gyakorolnak a fejlesztésre 1-2-3-4-5	A kockázati tényezők elhárítása
	teljesítik vállalt feladataikat.			
	Az önkormányzati humán kapacitások hiánya gátja a szükséges feladatok megvalósításának.	3	5	A településrendezéssel és -fejlesztéssel foglalkozó önkormányzati szakemberek alkalmazásának bővítése.
Műszaki				
	A munkálatok során olyan váratlan tényezők előfordulása, amivel a tervekben előre nem lehetett kalkulálni	3	3	Az Önkormányzat és a projekt megvalósítói együttműködési megállapodás keretében közösen oldják meg a vis major helyzeteket.
	Az infrastruktúra bővítése nem tart lépést az igények növekedésével	2	3	Előrelátó, gyakorlatorientált infrastruktúra-tervezés,
Pénzügyi				
	Az EU-s támogatások késve érkeznek meg, elhúzódnak	4	3	Az akciótervekben indokolt alternatív finanszírozási lehetőségeket is feltárni
	Önkormányzati forráshiány a továbbtervezésre, humán kapacitásbővítésre	4	5	A privát források szofisztikált, a közös költségeket támogató feltételrendszerének megteremtése, fejlesztési pénzalap létrehozása, illetve generálfejlesztő bekapcsolása

Kockázati típus	Kockázati tényezők, amelyek a fejlesztés megvalósulását veszélyeztetik	Milyen valószínűséggel következhetnek be 1-2-3-4-5	Milyen hatást gyakorolnak a fejlesztésre 1-2-3-4-5	A kockázati tényezők elhárítása
Jogi				
	Érdekelletétek következtében elhúzódó fejlesztési folyamatok	2	3	A résztvevőket bevonó tervezés, a projektek feltételrendszerének, a településrendezési szerződéseknek a nyilvánossága, a megállapodások nyilvánossága
	A projekt kivitelezése során olyan operatív problémák lépnek fel, amik valamely egyén, közösség jogait sérti .	3	2	A projekt előkészítése során folyamatos tájékoztatás és interaktív kommunikáció valósul meg a helyi lakosokkal, így mindig tudni fogják, hogy hol, mikor, mi történik. A felmerülő problémákat így időben meg lehet oldani.
	Elhúzódó tervezési és hatósági eljárások.	4	5	Élénkebb kapcsolatok, rendszeres konzultáció az illetékes hatóságokkal.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

A megvalósítás és a nyomon követés sokrétű eszköztár igénybe vételét követeli meg az önkormányzattól, a következők szerint.

6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A célok elérését a nem beruházási tevékenységek terén az önkormányzatnak négy folyamatosan gyakorolt kulcsfontosságú tevékenységgel kell szolgálnia a stratégia tervszerű megvalósítását és az eredmények sikeres fenntartását:

1. a magas szintű, egyedi széles körű érdeklődést kiváltó kulturális élet, események, kulturális szereplők folyamatos gyakorlásával, ami a város jó hírve öregbítésének alapvető összetevője;
2. a hazai és nemzetközi marketing és PR tevékenység megindításával, ami nélkülözhetetlen a beköltözés generálása és a gazdasági fellendítés, profilbővítés, valamint a turizmus fellendítése érdekében;
3. a tamási lakosság és a vállalkozók folyamatos tájékoztatásával, tudatosságnövelésével, a stratégiában foglalt módszerek és eljárások következetes alkalmazásával;
4. a folyamatos stratégiai menedzsmenttel, ami kitartóan és körültekintően látja el a sokszereplős akcióterületi programok

Mind a négy tevékenység az önkormányzat megfelelő kapacitásainak kialakításával indítható be, a menedzsment célszerűen a polgármesteri hivatalban, míg a kulturális, marketing és kommunikációs tevékenységek célszerűen az erre alkalmassá tett Művelődési Központban.

A lakosság folyamatos tájékoztatására a helyben szokásos fórumok és a helyi újságban megjelenő híradások mellett kiegészíthető egy a fejlesztések számára külön létrehozott honlappal, valamint a személyes találkozások, bejárások sorozatával, ahol a tervező, vagy a fejlesztő cég képviselői magyarázzák el a résztvevőknek a tervezés és a megvalósítás sajátosságait, megoldásait, közel hozva a lakosság érdeklődő csoportjaihoz az egyébként meglehetősen zárt, távol eső eseményeket, folyamatokat.

Az akcióterületi programok mellett a kommunikációnak igen jelentős szerepe lesz az akcióterületen kívüli projektek megvalósításában is, különösen ott, ahol a megvalósítás külső partnerek számára nyújtott információkból áll, mint például a betelepedést segítő ingatlan tanácsadás, vagy az energiatudatos lakóépület-felújításokat támogató programok, de nélkülözhetetlen részei ezek az önkormányzati projekteknek is, mint például a közterület-felújítási, vagy a környezetbarát közlekedési programok, amelyeknek már a tervezési fázisában igen lényeges a részvételi tervezés alkalmazása, a számos kisebb-nagyobb buktatót tartalmazó folyamat minél zökkenőmentesebb és eredményesebb megvalósítása érdekében.

Hozzá tartozik a teljes képhez, hogy a sokszereplős akcióterületi programok önkormányzat részéről elvégzett, önmagában nem beruházás jellegű tevékenységeket az esetek jelentős részében különféle beruházási feladatoknak kell követniük, ezeknek azonban rendszerint csak kisebb része az önkormányzat feladata, aminek dimenziói előzetesen csak túlságosan nagy bizonytalansággal lehetnek megbecsülhetők, ezért egyelőre a „nem beruházás” oszlopnál szerepelnek.

Az egyes beavatkozások beruházási, illetve nem beruházási jellegét az alábbi táblázat osztályozza:

Jel	Tevékenység	Beruházás	Nem beruházás
BV -1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása		
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása		
LT-3	A József Attila lakótelep köztérmegújításai beavatkozásai		
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegújítási beavatkozásai		
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése		
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése		
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása		
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása		
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása		
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele		
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése		
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben		
VA-13	Fiatal családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban		
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban		
VA-15	Tanuszoda létrehozása		
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása		
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése		
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével		
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése		
GE-20	Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése		
GE-21	Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése		
GE-22	A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel		
GE-23	A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal		

Jel	Tevékenység	Beruházás	Nem beruházás
GE-24	Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére		
GE-25	A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése		
GE-26	A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele		
HA-27	A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése		
HA-28	Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében		

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti keretei

A partnerségi viszonyok között megvalósított, többszereplős fejlesztési folyamatok szervezése olyan feladat, amely esetenként meghaladja az önkormányzat, vagy akár az önkormányzati cégek kompetenciáját, Indokolt ezért ilyen esetekben a szervezési, megvalósítási feladatokat az önkormányzatnak a saját szervezeteire, vagy a településen, a térségben elérhető szakértő civil szervezetekre, illetve privát szakképekre bízni. A megvalósítás szervezeti háttere jelentős mértékben függ az adott projektek profiljától, sajátosságairól is. Mindezt egybevetve a javasolt tevékenységek szervezeti háttereként az adott esetben az alábbi típusú szervezeti hátteret indokolt alkalmazni.

Jel	Tevékenység	Önkorm. mányzat	Önkorm. szervezet	Civil szerv.	Privát cégek
BV-1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása				
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása				
LT-3	A József Attila lakótelep köztérmegújításai beavatkozásai				
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegújítási beavatkozásai				
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése				
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése				
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása				
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása				
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása				

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Önkorm. szervezet	Civil szerv.	Privát cégek
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele				
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése				
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben				
VA-13	Fiatalkorú családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban				
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban				
VA-15	Tanuszoda létrehozása				
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása				
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése				
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével				
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése				
GE-20	Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése				
GE-21	Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése				
GE-22	A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel				
GE-23	A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal				
GE-24	Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére				
GE-25	A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése				
GE-26	A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele				
HA-27	A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése				

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Önkorm. szervezet	Civil szerv.	Privát cégek
HA-28	Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében				

Az eddigi tapasztalatok szerint a fejlesztések megvalósítására külön, ilyen feladattal felruházott önkormányzati cég létrehozása nem szükséges, azok a jelenlegi keretek között – a személyi kapacitások szükség szerinti megerősítésével – elvégezhetők.

6.3. Az egyes tevékenységek gazdái

Az egyes tevékenységek gazdáit az előbbiek szerint az alábbi szektorokban érdemes keresni (az erősebb szín a többszereplős partnerségben való vezető szerepet jelenti)

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Civil szféra	Befektetők	Tulajdonosok
BV-1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása				
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása				
LT-3	A József Attila lakótelep köztér megújítási beavatkozásai				
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztér megújítási beavatkozásai				
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése				
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése				
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása				
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása				
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása				
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele				
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése				
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben				
VA-13	Fiatalkorú családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban				

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Civil szféra	Befektetők	Tulajdonosok
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban				
VA-15	Tanuszoda létrehozása				
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása				
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése				
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével				
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése				
GE-20	Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése				
GE-21	Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése				
GE-22	A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel				
GE-23	A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal				
GE-24	Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére				
GE-25	A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése				
GE-26	A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele				
HA-27	A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése				
HA-28	Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében				

6.4. A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési platformok

Tamási térségében a területi elvű kooperációnak sok évre visszanyúló előzményei vannak, és ez ma is működő együttműködést eredményez a Tamási járás 32 települése között. Az együttműködés sokirányú és sokoldalú kapcsolatrendszer keretében kiterjed a térség fejlesztésére, és a turizmusra is, így a településközi koordináció és együttműködés platformjai a térségben – a formális kötelezettségek elmúltja után is – adóttak. Az együttműködés különösen fontos azokon a területeken, ahol az minden

résztevő fél számára kézzelfogható előnyöket jelent, mint például közös turisztikai programcsomagok összeállítása, vagy térségi kerékpárutak megépítése, illetve közösen szervezett kommunális szolgáltatások esetén.

6.5. Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia folyamatfigyelése alapvetően az önkormányzati hivatal illetékes munkatársainak folyamatfigyelő tevékenységével valósul meg, akik tapasztalataikról rendszeresen beszámolnak a polgármesternek. Az ezen túlmenő nyilvános tájékoztatás tekintetében kétszintű monitoring, és ezzel összefüggő beszámolási-tájékoztatói rendszer kialakítása indokolt.

Ezek közül az uniós támogatással megvalósuló beruházásokról az ott meghatározott kimeneti indikátorok bemutatásával továbbra is az eddigiek szerint kell tájékoztatni a Képviselő-testületet, és ezen keresztül a helyi nyilvánosságot.

A középtávú stratégia céljainak teljesüléséről az előző évi eredmény-indikátorok bemutatásával indokolt az éves költségvetési beszámolóhoz csatlakozóan tájékoztatni a Képviselő-testületet, és a szokásos helyi információs csatornákon keresztül a helyi nyilvánosságot, a következő információkkal:

- A tárgyévben a stratégia valóra váltására fordított önkormányzati források (EU-s és egyéb támogatásból is, ha az önkormányzat a projekt gazdája)
- A tárgyévben a stratégia valóra váltására fordított egyéb források (EU-s és egyéb támogatásból is)
- A város lakónépessége (fő)
- A 0-14 és a 60-x korú lakosok száma (fő), összehasonlítva az előző évvel
- A városban működő vállalkozások száma (db), ezek bontása egyéni és társas vállalkozásokra,
- A társas vállalkozások munkahelyeinek száma (mh)
- A kereskedelmi szállásférőhelyek száma, összehasonlítva az előző évvel
- A nem kereskedelmi (egyéb) szállásférőhelyek száma, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek által eltöltött átlagos idő a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek által eltöltött átlagos idő a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek által eltöltött átlagos idő az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek által eltöltött átlagos idő az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A biológiai aktivitásérték alakulása (az aktuális településrendezési tervek alapján)

Amennyiben a fenti mutatók nem a stratégiában megfogalmazott irányban alakulnak, a beszámolóban meg kell fogalmazni az eltérés ismert, vagy feltételezett okát. Amennyiben a mutatók közül több is legalább három éven keresztül nem a tervek szerint alakul, indokolt felvetni a stratégia felülvizsgálatát a célok és az azok elérése érdekében megfogalmazott beavatkozások tekintetében.

6.6. Időbeli keretek

Az egyes beavatkozások időbeli viszonyait a következő táblázat szemlélteti. Az időzítéshez tartozik, hogy a tárgyalt tevékenységek a legtöbb esetben az adott beavatkozás tervezésének időbeli megoszlását mutatja. Ezek megvalósítását az adott időszak viszonyainak függvényében a továbbtervezés során kell ütemezni.

Jel	Tevékenység	2025-26	2027-28	2029-30
BV-1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása			
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása			
LT-3	A József Attila lakótelep köztérmegújításai beavatkozásai			
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegújítási beavatkozásai			
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése			
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése			
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása			
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása			
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása			
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele			
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése			
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben			
VA-13	Fiatalkorú családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban			
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban			
VA-15	Tanuszoda létrehozása			

Jel	Tevékenység	2025-26	2027-28	2029-30
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása			
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése			
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke atraktivitásának fellendítésével			
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése			
GE-20	Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése			
GE-21	Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése			
GE-22	A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel			
GE-23	A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal			
GE-24	Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére			
GE-25	A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése			
GE-26	A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele			
HA-27	A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése			
HA-28	Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében			

6.7. Finanszírozási lehetőségek

A többszereplős tevékenységekben rendszerint a finanszírozás is megoszlik az érdekelt szereplők között. A tervezett tevékenységekben rendszerint az önkormányzaté a vezető, generáló, vagy kezdeményező, tervező szerep, az alábbi táblázat viszont azt mutatja, hogy a tervezést követő megvalósításban melyik szférá(k)nak kellene a finanszírozás résztvevőjének lennie.

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Pályázat	Befektetők	Tulajdonosok
BV-1	A Kossuth Lajos sétatér kialakítása				
BV-2	A Szabadság utca közterületi megújítása				
LT-3	A József Attila lakótelep köztérmegújításai beavatkozásai				
LT-4	A Móricz Zsigmond lakótelep köztérmegújítási beavatkozásai				
LT-5	A lakótelepek energiatudatos társasházi felújításának szakmai segítése				
GH-6	A Gyógynegyed megvalósíthatósági tanulmánytervének elkészítése				
GH-7	A Gyógynegyed program piacosítása				
RÖ-8	Rozsdaövezeti tulajdonosi szervezet előmozdítása				
RÖ-9	Rozsdaövezeti fejlesztési tanulmányterv készítése és jóváhagyása				
RÖ-10	Rozsdaövezeti marketingmunka, a fejlesztés elemeinek piacra vitele				
VA-11	Innovatív, országos hírű kulturális élet megteremtése				
VA-12	Művészeti alkotóműhelyek megtelepítése a belváros kihasználatlan épületeiben				
VA-13	Fiatalkorú családok letelepedésének segítése az elérhető üres lakásállományban				
VA-14	A közösségi élet erősítése a közösségi házakban				
VA-15	Tanuszoda létrehozása				
VA-16	A Lovaspálya LovasParkká alakítása				
GE-17	Magas hozzáadott értéket előállító imázs erősítő kisvállalkozások letelepedésének elősegítése				
GE-18	A turizmus fellendítése a város és környéke attraktivitásának fellendítésével				
GE-19	Az informatikai profilú vállalkozások betelepülésének elősegítése				

Jel	Tevékenység	Önkormányzat	Pályázat	Befektetők	Tulajdonosok
GE-20	<i>Az egészségipar, a sport és a rekreációs gazdaság megerősítése</i>				
GE-21	<i>Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése</i>				
GE-22	<i>A kooperáció erősítése a város és a térség gazdasági szervezeteivel</i>				
GE-23	<i>A városi kerékpárút-hálózat kiegészítése a hiányzó szakaszokkal</i>				
GE-24	<i>Közterületfejlesztés a gyalogos, közösségi és kerékpáros közlekedés elősegítésére</i>				
GE-25	<i>A lakásállomány energiatudatos felújításának elősegítése</i>				
GE-26	<i>A csapadékvíz-elvezető hálózat fenntarthatóvá tétele</i>				
HA-27	<i>A városmarketing, városkommunikáció, városfejlesztési menedzsment széleskörű kiszélesítése</i>				
HA-28	<i>Korszerű digitális megoldások alkalmazása az önkormányzat működtetésében</i>				

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM, TERVI ELŐZMÉNYEK

1. Tamási Város Településfejlesztési Koncepciója – 2018
2. Tamási Város Településszerkezeti Terve – 2017
3. Tamási Város Helyi Építési Szabályzata – 2024
4. Tamási Város örökségvédelmi hatástanulmány – 2017, aktualizálva 2024
5. Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó vizsgálat – 2015, aktualizálva 2024
6. Tamási gazdasági programja 2020-2025 – 2020
7. Tamási Város sportkoncepciója 2022-2027 – 2022
8. Tamási települési arculati kézikönyv, 2017
9. Tamási Város környezetvédelmi programja 2021-2026 – 2021
10. Tamási Város fenntartható városfejlesztési stratégiája 2022-2027 – 2022
11. Településszonda Tamási 2022-2037, Helyzetkép és fejlesztési javaslatok Tamási Okos Város Stratégiájának elkészítéséhez – 2022
12. Helyi esélyegyenlőségi program – 2017, felülvizsgálva 2021, 2022
13. Tamási Város vízkárelhárítási terve, tervezet - 2024

A MUNKA KÉSZÍTŐI

Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját

Tamási Város Önkormányzatának megbízásából az

OKT-FULL Tanácsadó Kft. által szervezett szakértői munkacsoport készíti

A munkát irányította:

Porga Ferenc polgármester

Megbízói koordinátor:

Hamar Zita irodavezető

Megbízói konzulensek:

Lehr Péter csoportvezető

Mányoki Rita

Projektvezető:

Gergely Péter (OKT-FULL Kft.)

Vezető tervező:

Ongjerth Richárd (DRO Studio Bt.) településrendezési vezető tervező

Tervezői jogosultság: TT/1 01-3032

Szakértők:

Ditzendyné Frank Mariann (HROD Kft.)

Ditzendy Károly Arisztid (HROD Kft.)

